

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

”Vi tar det mest i stunden, men vi pratar ju om att man ska vara bra kompisar”

En kvalitativ intervjustudie om pedagogers
konflikthantering i förskolan

Anton Lagerkvist & Evelina Sörensson
Förskollärprogrammet

Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXA2G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT 2021
Handledare: Rauni Karlsson
Examinator: Thomas Johansson

Nyckelord: Konflikt, konflikthanteringsstrategier, konstruktiv konflikt, fenomenografi

Abstract

Syftet med denna studie var att undersöka pedagogers uppfattning av sin konflikthantering i förskolan. Styrdokument och forskning menar att konflikthantering bör ske konstruktivt då konflikter är ett lärandetillfälle om dessa hanteras på ett bra sätt. Vad som avgör om konflikter får en konstruktiv eller destruktiv utgång är enligt forskning hur de hanteras. Forskningsfrågorna i studien handlar om vilka strategier och hanteringsätt som pedagogerna anser sig använda vid barns konflikter. Vad som också undersöks är pedagogernas uppfattningar om barns egen konflikthantering. Detta har studerats genom kvalitativa intervjuer med förskollärare och barnskötare på en förskola i en större stad i Sverige. Studien har utgått från en fenomenografisk ansats och därav har pedagogernas uppfattningar kring det givna fenomenet konflikthantering undersökts. De viktigaste resultaten som framkommit är att variationen av hanteringsätt och strategier är stor utifrån vad pedagogerna berättat. För att hantera barns konflikter i förskolan menar pedagogerna bland annat att de håller sig lugna, lyssnar på alla, går ner på barns nivå och ibland tar över. Strategier som används menas vara lågaffektivt bemötande, medling och kontroll. Huruvida pedagogerna låter barnen hantera sina egna konflikter påverkas av olika faktorer, så som ålder, erfarenhet och tillit. De slutsatser som dragits utifrån studien är att konflikthanteringsstrategier är av stor vikt för att konflikter ska hanteras på ett konstruktivt sätt, att pedagoger bör få mer utbildning i ämnet och att barns egen konflikthantering bör ges mer utrymme i verksamheten. Vidare är ett förebyggande arbete av stor vikt och barn bör ges verktyg för att själva kunna hantera de konflikter som uppstår. Detta är något som bör arbetas mer med utifrån vad forskningen visar kopplat till vårt resultat.

Förord

Vi vill börja med att tacka de förskollärare och barnskötare som bidragit med sin tid och erfarenhet till vår studie, det hade aldrig gått utan er.

Vi vill även tacka vår handledare Rauni Karlsson för att du stått ut med våra tusen frågor och kommit med bra respons och tankar kring hur vårt arbete skulle fortskrida.

Slutligen vill vi tacka varandra för att vi hållt ut och fortsatt, även de stunder vi velat ge upp på vägen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	1
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	2
2 BAKGRUND	3
2.1 KONFLIKTER UTIFRÅN STYRDOKUMENT	3
2.2 FORSKNINGSFÄLTET KRING KONFLIKTER	5
2.2.1 <i>Konflikt som möjlighet till lärande</i>	5
2.2.2 <i>Pedagogens påverkan på barns konflikthantering</i>	6
3 CENTRALA BEGREPP OCH STRATEGIER FÖR KONFLIKTHANTERING	8
3.1 KONFLIKT	8
3.2 KONFLIKTHANTERING	9
3.3 RICHARD COHENS KONFLIKTPYRAMID	9
3.4 MEDLING	10
3.5 LÅGAFFEKTIVT BEMÖTANDE	11
4 METOD	12
4.1 FENOMENOGRAFI SOM ANSATS	12
4.1.1 <i>Fenomenografisk analys</i>	13
4.1.2 <i>Beskrivningskategorier och utfallsrum</i>	13
4.2 INTERVJU	14
4.3 URVAL	15
4.4 VALIDITET, RELIABILITET OCH GENERALISERBARHET	15
4.5 ETISKA ASPEKTER	16
5 RESULTAT	18
5.1 BESKRIVNINGSKATEGORIER	18
5.2 BESKRIVNINGSKATEGORI 1: STRATEGIER VID KONFLIKTHANTERING	18
5.2.1 <i>Lågaffektivt bemötande</i>	19
5.2.2 <i>Medling</i>	20
5.2.3 <i>Förebyggande arbete</i>	20
5.2.4 <i>Avbryta konflikter</i>	21
5.2.5 <i>Närvarande pedagog</i>	22
5.2.6 <i>Kontrollerande</i>	22
5.2.7 <i>Sammanfattning av beskrivningskategori 1: Strategier vid konflikthantering</i>	23
5.3 BESKRIVNINGSKATEGORI 2: BARNNS EGEN KONFLIKTHANTERING	23
5.3.1 <i>Verktyg att ge barnen</i>	23
5.3.2 <i>Pedagogers involvering i barns konflikter</i>	24
5.3.3 <i>Tillit till barns förmågor</i>	25
5.3.4 <i>Konflikt är ett lärandetillfälle</i>	25
5.3.5 <i>Sammanfattning av beskrivningskategori 2: Barns egen konflikthantering</i>	26
6 DISKUSSION	27
6.1 RESULTATDISKUSSION	27
6.1.1 <i>Svar på forskningsfrågor</i>	27
6.1.2 <i>Strategier för konflikthantering</i>	27
6.1.3 <i>Konflikt som lärande</i>	30
6.1.4 <i>Social hållbarhet</i>	31
6.1.5 <i>Risker utan riktlinjer</i>	32
6.2 METODDISKUSSION	32
6.2.1 <i>Inhämtning av källor</i>	33
6.2.2 <i>Urval</i>	33
6.2.3 <i>Intervju</i>	33
6.2.4 <i>Makt</i>	34

7 SLUTSATSER OCH DIDAKTISKA KONSEKVENSER.....	34
8 AVSLUTNING OCH VIDARE FORSKNING.....	36
REFERENSLISTA	37
BILAGA 1 - INTERVJUFRÅGOR.....	41

1 Inledning

“Conflict naturally occurs in human interaction and, if managed properly, can be a very constructive avenue for needed change” (Vestal & Jones, 2004, s. 131)

Vi människor är alla unika med individuella behov och idéer. När två människor möts och deras behov och idéer krockar kan en konflikt uppstå (Palm, 2010; Faldalen, 2010). Konflikter är enligt Cohen (2005) en naturlig del i mötet mellan människor, detta är lika sant i förskolans verksamhet där konflikter uppstår mellan barnen varje dag. Enligt läroplanen för förskolan (Lpfö, 2018) är det en del av uppdraget att lära barnen att hantera konflikter och att barnen ska ges möjlighet att utveckla empati och förståelse för andra samt att kunna bidra till en social gemenskap. Detta är även något som lyfts i skollagen i 8 kap 2 § (2010:800). Varken läroplanen eller skollagen tydliggör dock exakt hur konflikthantering ska gå till. Att inga riktlinjer finns kan försvåra hur verksamma pedagoger ska tänka kring sin egen konflikthantering.

Konflikter är inte nödvändigtvis enbart något negativt. I en studie som kommer presenteras senare av Blunk m.fl. (2017) lyfts konflikters positiva konsekvenser på barnens utveckling, både kognitivt och socialt. Författarna lyfter att pedagoger ibland tenderar att stoppa konflikter enbart på grund av att hen själv inte tycker om situationen utan enbart ser den som destruktiv. Hakvoort (2020) menar dock att huruvida en konflikt blir destruktiv eller konstruktiv beror på hur man hanterar den, att konflikter i sig är neutrala. Granath (2010) hävdar att vi människor ofta är rädda för att gå in i konflikt med någon annan, vilket leder till att vi inte kan diskutera det vi upplever som jobbigt eller svårt. Hon menar att alla borde börja bråka lite lätt med varandra och träna oss på att ha en konflikt, men endast så länge det inte upplevs hotfullt. Att bli arg på ett vettigt sätt och att kunna förmedla det till sina medmänniskor är en viktig förmåga. Att inte säga vad man tycker eller anser, eller att göra narr av det bidrar till en icke-intellektuell samvaro. Granath (2010) lyfter även att om en konflikt enbart ses som destruktiv och hotfull är det svårt att utnyttja den utvecklande potentialen i konflikter. Att lära sig hantera konflikter på ett konstruktivt sätt kan leda till en upptäckt av andra människors känslor och behov och utveckla empati och ödmjukhet för andra människor. Med detta som bakgrund höjs relevansen av denna studie för förskollärares yrkesutövning: både i problematiken kring bristen på riktlinjer men även gällande behovet av konflikthanteringsstrategier bland personal i förskolan.

Något att påminna sig om under denna studie är att oavsett om en pedagog menar sig arbeta strategiskt i sin konflikthantering eller inte kan denna pedagog fortfarande göra ett bra jobb. Undersökningen försöker inte svara på om en pedagog gör ett bättre eller sämre jobb, utan huruvida pedagogen hanterar konflikter strategiskt. Det är heller inte garanterat att kunskap och strategier alltid leder till en tillfredsställande lösning för alla parter i alla konflikter, dock kan det göra stor skillnad för utfallet (Jordan, 2015). Förskollärare och barnskötare som är medverkande i studien kommer härnäst benämnas som pedagoger när det är odefinierat vilken yrkeskategori personen tillhör.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att undersöka hur förskollärare och barnskötare på den utvalda förskolan menar sig hantera barns konflikter och vilka strategier som kommer till uttryck i pedagogernas resonemang. Delsyftet är att undersöka om pedagogerna anser att konflikter är något barnen kan lösa själva. För att undersöka detta utgår studien ifrån dessa två frågeställningar:

- Hur anser pedagogerna att de hanterar konflikter mellan barnen och vilka strategier menar de sig använda?
- Vilka är pedagogernas uppfattningar om hur barn ska ges möjlighet att hantera konflikter på egen hand?

2 Bakgrund

I detta kapitel redogörs för tidigare forskning och litteratur som behandlar och arbetar med konflikter i förskolan, även styrdokument och policydokument används i studien. Till att börja med presenteras ett antal styr- och policydokument och vad de säger om konflikter och hur det är kopplat till social hållbarhet. Därefter framhävs konflikters utvecklande natur. Slutligen redogörs för vad forskningsfältet säger om konflikter med hänvisningar till ett antal vetenskapliga artiklar. Den forskning som tagits fram i ämnet har hittats genom sökningar på Göteborgs universitets databaser, främst med sökorden “conflict management”, “preschool” och “teacher” och liknande sökningar på svenska. De artiklar som valts ut för bakgrunden är alla peer reviewed för att stärka den vetenskapliga grunden i studien.

2.1 Konflikter utifrån styrdokument

Nedan redogörs för ett antal styr- och policydokument som är av relevans för studien och för att förstå utifrån vilket perspektiv studien tar avstamp. De styr- och policydokument som presenteras är förskolans läroplan, skollagen, Agenda 2030 och dess globala mål för hållbar utveckling samt Barnkonventionen.

Förskolans läroplan (Lpfö, 2018) är ett styrdokument med den värdegrund och de riktlinjer och mål som utbildningen ska vila på och arbeta med. Den innehåller även de ansvar arbetslag och rektor har. Förskolans verksamhet ska vara rolig, trygg och lärorik och lägga grunden för barnens fortsatta lärande. Den första läroplanen formulerades 1998 och har reviderats år 2010 och 2016. Läroplanen skrevs sedan om år 2018, det är denna nya läroplan som används i detta kapitel. Något som är värt att lyfta är att konflikter enbart nämns två gånger i förskolans läroplan. Det står dock mycket om värdegrund och hur förskolan ska uppfostra goda samhällsmedborgare som har förståelse för de värderingar som vårt samhälle vilar på. I värdegrunden i läroplanen står det även att: “Genom en aktiv närvaro är det möjligt att stödja kommunikationen mellan barnen samt förebygga och hantera konflikter.” (Lpfö, 2018, s.8). En tolkning som kan göras av citatet är att pedagogernas närvaro är viktig för att kunna stötta barnen i sin konflikthantering. Pedagogernas uppdrag innebär enligt läroplanen för förskolan (Lpfö, 2018, s. 13) att “stimulera barnens samspel samt hjälpa och stödja dem att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra”. Här beskrivs viktiga delar som barnen ska utvecklas i kopplat till konflikter och ett förebyggande arbete. Utifrån detta citat går det att göra tolkningen att barn ska ges möjlighet att träna på sin egen konflikthantering med pedagogerna som ett stöd. Utifrån läroplanens (Lpfö, 2018) beskrivning av förskolans uppdrag kopplat till konflikthantering går det att tolka att ett värdegrundsarbete är av stor vikt. Detta för att konflikter ska hanteras på ett relevant och konstruktivt sätt tillsammans med barnen i ett tryggt socialt klimat. Som nämnts ovan spelar även pedagogernas roll in på hur konflikter hanteras.

Förskolan styrs av läroplan men även av *Skollagen* (2010:800) som reglerar utbildningen, bland annat dess syfte och andra regler. Annat kring arbetslag och även vilka rättigheter och skyldigheter barnet har. Skollagen 1 kap 4 § (2010:800) konstaterar att “skolväsendet ska förmedla och förankra hos barnen en respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på”. Förskolans verksamhet ska enligt skollagen även utgå från en helhetssyn på barnet och dess behov. Även allsidiga kontakter med ett fokus på social gemenskap är något förskolan ska främja. Skollagen

skriver i kapitel 6 även om huvudmännens ansvar över att åtgärder ska genomföras som förebygger kränkningar och även att personal inte på något vis får utsätta barn för kränkningar. Skollagen fastslår således att arbete för respekt för de mänskliga rättigheterna, demokratiska värderingar, fokus på social gemenskap och ett förebyggande av kränkande behandlingar ska ske. Dessa skrivningar tolkar vi som ett led i arbetet med en social hållbar utveckling. I Agenda 2030 (FN, 2021) lyfts ytterligare perspektiv som eftersträvar just en social hållbar utveckling.

Agenda 2030 (FN, 2021) är en samling mål som utformats av FN:s 193 medlemsländer. Dessa mål ringar in olika svårigheter och utmaningar som finns idag vilka dessa länder vill sträva mot att bekämpa. I denna text har ett fåtal av målen valts ut för att synliggöra diskriminering och social hållbar utveckling utifrån konflikthantering i förskolan. Agenda 2030 består av 17 mål kring hållbar utveckling, det som presenteras är utifrån de relevanta kring social hållbar utveckling och förskolan. Agenda 2030 (FN, 2021) menar att ett liv utan diskriminering är en mänsklig rättighet och möjliggör att människor kan utvecklas till sin fulla potential. Mål 4 och 10 innefattar att diskriminering ska utrotas inom utbildning och att utbildningen ska vara en trygg, jämställd och inkluderande miljö. Mål 4 lyfter också att alla ska få kunskap som främjar hållbar utveckling, såväl ekonomisk, som miljömässig och social. Vidare beskrivs i mål 5 att jämlikhet bidrar till social hållbar utveckling, att alla är lika mycket värda. Detta är av vikt då människors hälsa även påverkas av sociala faktorer. Slutligen lyfts i mål 16 att fredliga samhällen är ett mål, men att det även är ett sätt att uppnå hållbar utveckling. Agenda 2030 menar att inkludering, ansvar och rättvisa lägger grunden för en god social hållbarhet. En tolkning som går att göra är att konflikthantering bör genomföras konstruktivt med grund i demokratiska värderingar, empatiutveckling och en förståelse för andra människor och deras perspektiv för att främja social hållbar utveckling.

Barnkonventionen är en samling bestämmelser om barns rättigheter. Den består av 45 artiklar och är numera lag i ett flertal länder, däribland Sverige, och det är UNICEF:s uppdrag att se till att länderna följer barnkonventionen (Unicef, 2009). Barnkonventionen fastslår att "alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras" (Unicef, 2009, art. 2). Denna skrivning är i linje med läroplanen och skollagens skrivningar om barns lika värde och att skolan ska motverka kränkande behandlingar. Detta är viktigt att vara medveten om i arbetet med konflikthantering. Alla barn ska ges möjlighet att utvecklas i konflikthantering utan att diskrimineras eller kränkas av vare sig barn eller vuxna. Artikel 13 går även i linje med detta då den konstaterar att "barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andras personers rättigheter". Med detta tolkar vi att barnet har rätten att tänka och uttrycka sina åsikter, utan att kränka eller diskriminera någon annan. Båda artiklarna ovan går även att koppla till att barnen, alla parter, har rätt till att bli lyssnade på vid hantering av de konflikter som uppstår. Artikel 3 lyfter att barnets bästa alltid ska ligga till grund för alla beslut som rör dem, vilket kan tolkas som att alla parter bästa behöver undersökas då konflikter ska hanteras mellan barnen. Detta lyfts även i artikel 12 där det står att "Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.". Detta menar vi lyfter vikten av att lyssna på alla parter, att ta hänsyn till det som sägs och uppmuntra barnens yttranden kring vad konflikten handlar om.

2.2 Forskningsfältet kring konflikter

Nedan redogörs för vad forskningsfältet säger om konflikter, inledningsvis presenteras vad som sägs kring konflikter som lärandetillfälle, därefter en rad olika vetenskapliga artiklar. De har alla olika utgångspunkt men är av relevans för studien i helhet.

2.2.1 Konflikt som möjlighet till lärande

Enligt Alvestad (2020) är inte det viktigaste uppdraget i konflikthantering att finna en lösning, utan att främja alla kompetenser som utvecklas i konflikterna. Genom att med barnen aktivt arbeta strategiskt med konflikthantering stimuleras ett lärande som kommer påverka barnen och samhället i framtiden. En grund för förskolans verksamhet är just att lärande ska ske hos barnen (Lpfö, 2018). Synen på en konflikt som antingen ett lärandetillfälle eller som en obalans i vardagen påverkar hur pedagogerna hanterar de konflikter som uppstår. Hakvoort och Friberg (2020) menar att strategier och kunskap inom ämnet behövs för att kunna möta de utmaningar och krav som finns på lärare idag. Författarna menar att konflikter och ohanterade konflikter kan leda till att barnens lärande hämmas genom att undervisningen störs. De menar även att konfliktstrategier bör användas av pedagogerna i verksamheten för att barnen ska lära sig hantera de konflikter de möter i framtiden, vilket leder till att de kan utvecklas av konflikter snarare än att hamna i obalans. Om barnen lär sig hantera konflikter på ett bra sätt kan de ta lärdom av de konflikter de möter istället för att enbart se konflikter som något negativt. Kolfjord (2010) menar att konstruktiva konflikter kan lägga en bra grund för goda samhällsmedborgare. Om barnen tidigt ges möjlighet att i en trygg miljö stöttas i att hantera konflikter på egen hand så kan samhället i stort påverkas i framtiden. Hakvoort (2010) menar att en del av de kompetenser som utvecklas genom konflikthantering är empati, respekt och känslomässig medvetenhet. Även kommunikation, problemlösning och förhandling är områden där lärande möjliggörs genom konflikthantering.

Vidare presenteras två studier som gjorts kring ämnet att se konflikter som ett lärandetillfälle. En utförd av Silver och Harkins (2007) och en av Doppler-Bourassa m.fl. (2008). Silver och Harkins (2007) undersökte i en studie hur lärare skulle hantera en hypotetisk konflikt. Detta gjordes genom att presentera tre situationer där barn var i konflikt med varandra och be pedagogerna förklara hur de skulle gått tillväga för att lösa den. De skulle bland annat dokumentera sina svar utifrån om de hade avbrutit eller försökt medla i situationen. Resultatet visade att pedagogerna tenderar att oftare avbryta konflikten än att försöka medla. Hur en pedagog hanterade en konflikt visade sig också starkt bero på barnets tidigare beteendebakgrund. Silver och Harkins (2007) menar att pedagogerna i studien är medvetna om att medlingsstrategier är långt mer fungerande än att avbryta, men att pedagogerna trots detta oftare avbröt. Detta gör man, enligt forskarna, för att konflikter ses på som fullt negativa och inte som något fostrande eller lärorikt.

En studie genomförd med lärare av Doppler-Bourassa m.fl. (2008) undersöker hur pedagoger ser på sin konflikthantering före och efter att ha fått testa på olika konflikthanteringsstrategier. De deltagande lärarna fick i sin verksamhet testa tre olika konfliktstrategier i en intervention. Strategierna som lärarna fick testa var den barnfokuserade, den lärarinriktade samt en konstruktiv konfliktstrategi. I den barnfokuserade strategin uppmuntrades barnen att själva lösa konflikter, medan i den lärarinriktade var lärarna mer aktiva i konflikthanteringen. I den sista konfliktstrategin gavs eleverna nycklar för att konstruktivt lösa konflikter. Studien ledde till att

pedagogerna som deltog i interventionerna efteråt såg mer positivt på konflikter och fann större möjlighet till lösningar efter att ha fått testa på dessa olika strategier.

2.2.2 Pedagogens påverkan på barns konflikthantering

En relevant studie kring pedagogers påverkan på barns konflikthantering har utförts av Vestal och Jones (2004). Denna studie jämför barns förmåga att hantera konflikter beroende på om deras pedagoger genomfört konflikthanteringsutbildning eller inte. I studien fick de medverkande pedagogerna genomgå en kurs inom konflikthantering. Forskarna observerade de konfliktsituationer som uppstod i skolan både före och efter kursen för att sedan jämföra hur de hanterades. Konflikt är något naturligt i våra liv och kan påverka oss i en positiv riktning. Tyvärr leder konflikter oftare till känslomässiga svårigheter. Vuxna och barn behöver ha strategier för att bemöta och hantera situationer där konflikter uppstår. Att lyckas lösa en konflikt ger en god självkänsla vilken leder till att en mer lyckad hantering av stressfulla situationer (Vestal & Jones, 2004). Social förmåga och samvarokompetens är något som barn behöver lära sig och något som de behöver ges undervisning i. Att ha en god konflikthantering bidrar till just ökad social kompetens. Vestal och Jones (2004) forskning visar på att undervisning för lärare i konflikthantering är avgörande för barns utveckling av egna strategier.

Resultatet från Vestal och Jones (2004) visar på att barn med lärare som genomgått utbildning i konflikthanteringsstrategier löste konflikter på ett mer relevant sätt och kunde lösa dem på en rad olika sätt. Vestal och Jones menar att miljön som barnen befinner sig i och dess konfliktkompetens påverkar hur väl barn löser konflikter. Involveringen från skolan visar ha en god effekt på barns sociala samvaro och samspel samt att kunna lösa interpersonella konflikter tillsammans med andra. Denna studie undersökte alltså barns konflikthanteringsförmåga beroende på om de hade lärare som genomgått konflikthanteringsutbildning eller inte. Vestal och Jones kunde sedan visa på att det fanns markanta skillnader i barnens förmåga i att hantera och lösa konflikter som uppstod mellan dem.

En studie utförd av Blunk m.fl. (2017) visar att konflikter inte nödvändigtvis är något negativt i barnets liv. De menar istället att konflikter kan vara bidragande till en kognitiv och social utveckling hos barnet. Genom konflikten kan det lilla barnet lära sig förstå andras tankar och idéer då dessa kan skilja sig från barnets egna. Genom denna upptäckt kan barnen lära sig förhandla och kompromissa med sina kamrater. Dessa kunskaper är inte lätta att införskaffa sig och Blunk m.fl. (2017) menar att det är av stor vikt att lärare är medverkande i dessa sammanhang och kan erbjuda barnen rätt verktyg för att lösa de konflikter som uppstår. Trots detta visar studien att många konflikter som uppstår inte löses eller hanteras på ett tillfredsställande vis. Exempelvis att läraren erbjuder eller tillhandahåller lösningar som varken den ena parten eller den andre är nöjda med. Följaktligen kan detta leda till att barnet inte lär sig hur den på ett konstruktivt sätt kan lösa denna och framtida konflikter. I en intervju framkommer att en pedagog alltid träder in i en konflikt, inte utifrån det egentliga behovet eller tillfället utan det räcker att barnen ber om det. Pedagogen anser även att barnen inte bör hantera sina konflikter själva, det framkommer att anledningen till detta är eftersom hen själv inte gillar konflikter.

Även Myrttil m.fl. (2021) har utfört en studie kring hur pedagoger hanterat barns konflikter på en förskola i USA. Detta gjordes genom att kameror placerades på 15 barns huvuden under fyra dagar. Vad som framkom är att de strategier som användes mest var att stoppa konflikten, låta barnen hantera konflikterna själva och till sist medling, dock användes stopp mest. Genom att

följa barnen både innan och efter konflikterna kunde forskarna även se att pedagogerna enbart närvarade vid halva tiden av de flesta av konflikternas händelseförlopp. Vid intervjuer frågades lärarna om varför de avbröt så många konflikter, enligt dem kan det vara på grund av att man anser att konflikter främst har en negativ utgång. Det visade sig även i studien att det i vissa fall kan vara mer skadligt att avbryta konflikten än att inte ingripa alls. Om det är bra att inte ingripa eller inte beror enligt Myrtil m.fl. (2021) på barnens beteende och lärarnas konflikthanteringsstrategier. Slutligen, det viktigaste resultatet från studien var att medling var den strategin som fungerar absolut bäst vid konflikthantering, näst bäst var när barnen lämnades till sitt eget bevåg och sämst när pedagogerna gick in i konflikten och avbröt.

En annan studie som gjorts om konflikter i yngre åldrar är en av Hakvoort m.fl. (2020). Forskarna har undersökt lärares uppfattning av konflikter och hur detta påverkar konflikthanteringen. Lärare och forskare har enligt studien olika syn på konflikter, lärare menar att små distraktioner eller störningsmoment inte bör ses som en konflikt, medan forskare menar att de är det. Detta då de förhindrar eller stör andra i deras eftersträvan att nå ett mål. I artikeln benämns dessa konflikter som begynnande. Att erkänna små distraktioner och andra störningsmoment som begynnande konflikter kan bli utgångspunkt för diskussion och på så sätt kan strategier för att hantera dem utforskas. Detta är viktigt då dessa begynnande konflikter sedan har potentialen att utvecklas till att bli mer allvarliga, de kan bli både konstruktiva och destruktiva. Med detta som bakgrund behövs strategier för att hantera konflikter i det begynnande stadiet då större konflikter är mer sannolika att ha en negativ och skadande effekt på de involverade och experthjälp utanför skolan kan behövas.

Sammanfattningsvis utifrån den forskning som presenterats kan slutsatserna dras att konflikter kan leda till lärande (Alvestad, 2020; Hakvoort & Friberg, 2020; Hakvoort, 2010). För att de konflikter som uppstår ska kunna hanteras på ett konstruktivt sätt bör både barnen och pedagogerna ha verktyg för att hantera dem (Blunk m.fl., 2017). Forskning visar även att pedagogers utbildning i ämnet leder till att barnen också utvecklar fler strategier för sin konflikthantering (Vestal & Jones, 2004). Pedagoger ingriper ofta i konflikter enbart eftersom barnen ber om det och inte utifrån ett egentligen behov (Blunk m.fl., 2017). Något som framkommit i forskning är att konflikter oftare stoppas än hanteras eftersom de ses på som enbart negativa och att utbildning kan leda till att konflikter snarare ses på som konstruktiva och som ett lärandetillfälle (Silver & Harkins, 2007; Doppler-Bourassa m.fl., 2008; Myrtil m.fl., 2021). Medling har visat sig enligt forskning vara den mest framgångsrika strategi, att avbryta är enligt studien mindre framgångsrikt än att lämna barnen åt sin egen hantering (Myrtil m.fl., 2021). Forskning visar även att om konflikter hanteras på ett tidigt stadie är risken mindre att de eskalerar till något destruktivt (Hakvoort m.fl., 2020).

3 Centrala begrepp och strategier för konflikthantering

I detta kapitel beskrivs de centrala begrepp och arbetsmodeller som ligger till grund för studien. Dessa begrepp är nödvändiga för att förstå och kategorisera de medverkandes yttranden och den diskussion som sedan förs kring resultatet. Det första som beskrivs är det mångfacetterade begreppet konflikt, även Galtungs ABC (1996) lyfts som ett verktyg för att kartlägga konflikter. Vidare beskrivs konflikthantering som begrepp utifrån olika källor, detta leder vidare till Richard Cohens konfliktpyramid (Cohen, 2005) som beskriver ett arbete med konflikthantering i skolan, detta består av att förebygga, hantera, medla och stoppa. Medling beskrivs mer ingående och som en del av detta presenteras även nonviolent communication vilket är en kommunikationsform där respekt och empati är grundläggande. Slutligen presenteras lågaffektivt bemötande vilket är en strategi vid konflikthantering.

3.1 Konflikt

Nationalencyklopedin (u.å.) menar att en konflikt kan beskrivas som att “sammanstöta, kollidera, råka i strid eller en motsättning som kräver en lösning”. Enligt Cohen (2005) är konflikter är en naturlig del av livet och så även i skolan och förskolan. Konflikter kan vara en svår upplevelse för de inblandade, men den kan även vara utvecklande (Marklund, 2007). Övergripande uppstår konflikter när två eller fler parter strävar efter samma eller liknande mål eller ting där bådas behov inte kan tillgodoses, det är således en motsättning mellan parter där deras mål stoppas på något sätt (Jordan, 2015). Denna motsättning kan vara riktig eller en upplevd motsättning hos en eller flera parter. Det är alltså den unika individens uppfattning och erfarenheter som är betydelsefulla i en konflikt. Därför finns inte en definition gäller alla, utan det kan skilja sig från konflikt till konflikt. Hakvoort (2010) påstår att konflikter är i sig själva neutrala, de är i grunden varken destruktiva eller konstruktiva, utan det är vi människor som ger dem ett värde. Beroende på hur vi väljer att hantera eller se på konflikten så ges den en innebörd och en riktning. Konflikter är enligt Hakvoort (2010) nödvändiga i vår vardag. De påverkar oss och tvingar oss till förändring och ses som en faktor till kognitiv utveckling. Hakvoort (2010) menar att en del av de kompetenser som utvecklas genom konflikthantering är empati, respekt och känslomässig medvetenhet. Även kommunikation, problemlösning och förhandling är områden där lärande möjliggörs genom konflikthantering.

Galtung (1996) menar att konflikter kan leda till något konstruktivt om energin används på rätt sätt. Om den inte gör det så kan konflikten istället bli destruktiv och ett destruktivt beteende skadar och förstör medan ett konstruktivt beteende är utvecklande. För att kartlägga och få förståelse för konflikter kan Galtungs (1996) ABC användas. Detta då Galtung (1996) menar att varje konflikt är uppbyggd på ungefär samma sätt, de består av tre delar som är beroende av varandra. De tre delarna benämns som A, för attityder och antaganden som finns i en konflikt. C, för sakfrågan i konflikten, alltså en motsättning där någon vill något eller uppnå ett mål. A och C tillsammans med det tidigare nämnda konstruktiva eller destruktiva beteendena, B, bildar Galtungs triangel A+B+C. Galtung (1996) menar att konflikten består av tre delar som hör ihop.

3.2 Konflikthantering

Det har forskats mycket kring hur definitionen av konflikter påverkar hur de hanteras. Hakvoort (2010) menar att en distinktion bör göras mellan att hantera och att lösa då inte alla konflikter går att lösa, men att de kan hanteras. Friberg (2020) menar att lärare har ett ansvar att hantera konflikter och att söka vad som ligger bakom vilket oftast är rädslor eller behov. Genom att finna vad som ligger bakom får man även en större förståelse vilket kan leda till ett större möjlighet att lösa konflikten. Jordan (2015) menar att grundprinciperna för konflikthantering är makt, rättigheter och behov. Dessa principer mynnar ut i tre ansatser kring hur man hanterat konflikter. Den maktbaserade ansatsen innebär att en ledare eller maktperson bestämmer hur konflikten ska lösas, de inblandade får acceptera utgången. Den rättighetsbaserade ansatsen innebär att lagar, regler och rättigheter formuleras som styr hur konflikter ska lösas, detta skyddar ofta den utsatta parten. Den sista ansatsen, den behovsbaserade, grundar sig i att de inblandade parternas behov eftersöks för att kunna tillfredsställas på ett så bra sätt som möjligt för att möjliggöra goda relationer. Detta sker oftast genom dialog där parterna själva får formulera sina behov, intressen eller synsätt för att öka förståelsen och tillsammans nå fram till en bra lösning. Jordan (2015) menar att ansats ska anpassas utifrån varje situation för att öka möjligheten för konstruktiv konflikthantering.

Hakvoort (2020) lyfter två olika sätt att hantera en konflikt, antingen traditionellt eller alternativt. Hon menar att ett traditionellt angreppssätt utgår från att det finns en sanning, ett rätt eller fel och att konflikter i grunden är något man bör undvika, en bra lösning är därför kompromisser. Den alternativa konflikthantering utgår från att varje part har sin sanning och sina behov vilka behöver bli hörda. Målet är en god relation och parterna lyfter sina behov och tolkningar och lyssnar in den andres för att uppnå en bra lösning, ett exempel på en alternativ konflikthantering är medling (Hakvoort, 2020).

3.3 Richard Cohens konfliktpyramid

Konfliktpyramiden som Richard Cohen tagit fram är en pyramid bestående av fyra delar och denna pyramid visualiserar ett eftersträvarsvärt system att arbeta med konflikter i skolväsendet (Cohen, 2005). Dessa fyra nivåer är: förebygga, hantera, medla och stopp. Något som är viktigt att minnas vid arbetet med konfliktpyramiden är att det är just en pyramid och inte exempelvis en trappa. Vad som menas med detta är att alla delar i pyramiden ska arbetas med samtidigt och inte en nivå för sig. Det är även av yttersta vikt att ha pyramidens form i beaktande. Pyramiden är som störst i botten och minst på toppen, det är alltså den första nivån, förebyggande, som ska ges mest utrymme i verksamheten och den fjärde nivån, stopp, som bör ha minst utrymme.

Den första nivån i pyramiden är alltså ett *förebyggande arbete*. Detta innebär ett stort fokus på att skapa ett tryggt klimat vilket kan leda till att konflikter mer sällan uppstår. De konflikter som uppstår ändå kan hanteras enklare eftersom det existerar en god grund för sociala relationer. I denna nivå ingår en rad olika arbeten som skolan genomför exempelvis värdegrundsarbete, en demokratisk skola, diskussioner av moral och etik samt olika gruppövningar och samtal tillsammans med sina kamrater och lärare. Arbete med barns sociala och emotionella hälsa och välbefinnande är en viktig del i det förebyggande arbetet (Cohen, 2005). Den andra nivån, alltså *hantering*, beskrivs som konflikter som löses genom en förhandling mellan parter. Trots skolans stöttande miljö så behöver konflikter få existera och ges utrymme. Vad som är viktigt är att de konflikter som uppstår hanteras på ett konstruktivt

sätt. I en konstruktiv konflikt kan individen växa och utvecklas till skillnad från en destruktiv konflikt där ingen utveckling sker (Hakvoort, 2010). Detta innebär att alla som befinner sig i skolan, barn som vuxna, behöver ha en god förmåga att hantera och stötta i konflikter (Cohen, 2005).

Den tredje nivån, att *medling*, behövs då en konflikt inte kan lösas de involverade parterna emellan. Det kan då behövas en tredje part för att individerna ska kunna kommunicera med varandra igen och tillsammans komma fram till en lösning. Denna nivå i pyramiden behöver ges utrymme när parter i konflikt behöver hjälp (Cohen, 2005). Den fjärde nivån, *stopp*, är den som bör ges minst utrymme i verksamheten. Konflikter behöver ibland avbrytas för att beteenden uppstår som inte är tillåtna, exempelvis våld. Parterna kan då bli fysiskt separerade från varandra. Som nämndes tidigare så ska arbete med de alla fyra nivåerna ske samtidigt och inte i en viss ordning, så om en konflikt behöver hanteras på den fjärde nivån så är det viktigt att minnas att arbete med de andra nivåerna sker samtidigt (Cohen, 2005). Den första nivån går att se på som fredsbyggande. I denna nivå diskuteras som nämndes värdegrund och moral och etik, alltså ett arbete för att bygga ett fredligt demokratiskt samhälle. Nivå två och tre benämns som freds-görande, parterna i konflikt kommer överens igen och gör alltså fred med varandra igen. Den fjärde nivån beskrivs som fredsbevarande. För att behålla freden behöver en tredje part fysiskt agera och fysiskt bevara freden (Cohen, 2005).

3.4 Medling

Medling är en strategi som stödjer båda parter i en konflikt. Det är en konflikthanteringsstrategi utformad utifrån att konfliktnöje ofta handlar om en känsla bakom sakfrågan. Ofta startar en konflikt i en sakfråga, som någons beteende eller en attityd men att den urartar till en personkonflikt och då är parterna ofta inte längre rationella utan behöver en tredje part som medlar (Marklund, 2007). Den som agerar medlare är opartisk i situationen och att kunna upprätthålla kommunikation och relationer är av vikt vid medling. Det är genom kommunikation som medlingen sker, för de som befinner sig djupt i en konflikt kan kommunikation uppfattas omöjligt, men den kommunikation som sker med medlaren är av en annan art och kan därför stötta båda parter i konflikten (Marklund, 2007). Kostiainen (2008) menar att medling som social praktik gör barnet till subjekt i samtalet. Hon har beskrivit en modell för medling som består av fyra faser som ska underlätta för parterna att uttrycka sina känslor, tankar och behov vid konflikter då hon upptäckt att barnen saknar ord för detta. Första fasen är att de inblandade får beskriva vad som hänt utifrån sitt perspektiv, i den andra fasen får parterna beskriva vad de kände, tredje parten innebär att de får beskriva hur de hade velat ha det istället och till sist får de tillsammans se om de kan enas om en gemensam lösning. Detta går även att koppla till nonviolent communication som också beskriver fyra komponenter för en konstruktiv konflikthantering (Rosenberg, 2017). De fyra komponenterna i nonviolent communication är vad man som individ observerar, så objektivt som möjligt, för att sedan uttrycka vad man känner när det sker, sedan vad man har för behov kopplat till det observerade och slutligen en önskan om förändring. Vad som är grunden i nonviolent communication är att först kunna uttrycka dessa fyra komponenterna på ett så ärligt sätt som möjligt, för att sedan lyssna till vad den andra personen uttrycker på ett så empatiskt sätt som möjligt (Rosenberg, 2017). Strategin innebär en kommunikation där man utgår från sina egna behov, känslor och tankar för att undvika aggressiv kommunikation och destruktivitet (Kostiainen, 2008).

3.5 Lågaffektivt bemötande

Ett sätt att hantera och förebygga konflikter som uppstår är genom lågaffektivt bemötande. Detta gäller särskilt de konflikter som uppstår med barn i behov av särskilt stöd. Pedagoger behöver enligt Hejlskov Elvén och Edfeldt (2017) ändra sitt kroppsspråk och tonläge för att minska konflikter, de menar att lugn skapar lugn. Lågaffektivt bemötande är ett förhållningssätt som går bort från att bemöta affekt med affekt, som innebär att exempelvis använda sig av ett mer bestämt kroppsspråk eller kräva ögonkontakt då de menar att affekt smittar. Affekt innebär enligt Nationalencyklopedin (u.å.) "en stark känslotegring, t.ex. vid häftig sorg, glädje och raseri". Ett lågaffektivt bemötande handlar mycket om kroppsspråk, att inte kräva ögonkontakt, att komma ner i nivå med barnet utan att vara för nära, att inte ta tag i barnet med spända muskler och att skapa lugna miljöer genom rösten och exempelvis lugn musik. Det handlar även om att se när olika faser startar i en konflikt för att kunna hantera den som bäst, det finns enligt Hejlskov Elvén och Edfeldt (2017) en upptrappningsfas, en kaosfas och en nedtrappningsfas. I kaosfasen har barnet ingen självkontroll och kan inte kommunicera på ett konstruktivt sätt, om man istället bemöter och agerar redan i upptrappningsfasen kan man undvika att hamna i kaosfasen och barnet tillsammans med pedagogen kan lösa situationen konstruktivt. I upptrappningsfasen kan ett bra alternativ vara att avleda barnet från det som startat konflikten. Hejlskov Elvén och Edfeldt (2017) lyfter även att barn inte lär sig av att misslyckas utan enbart av att lyckas. Detta motiverar ett arbete där barn lär sig att hantera konflikter på ett konstruktivt sätt och därmed litar på sin egen förmåga att lösa konflikter.

4 Metod

I detta kapitel presenteras först fenomenografi som är den metodologiska ansats som använts för att genomföra denna studie. Inom fenomenografi beskrivs en fenomenografisk analys vilket inkluderar beskrivningskategorier och utfallsrum. Vidare presenteras hur intervjuerna genomförts och det urval som gjorts samt ett kapitel om studiens validitet, reliabilitet och generaliserbarhet. Slutligen beskrivs de etiska aspekterna som tagits i beaktande när studien genomförts.

4.1 Fenomenografi som ansats

Människan upplever och erfar världen på sitt eget sätt och hennes erfarenheter är personligt upplevda. Ett fenomen är något som uppfattas subjektivt av varje människa och denna uppfattning skiljer sig därför från person till person. Fenomenografien menar att människan inte har en rak tillgång till kunskap, utan att fenomen urskiljs i omvärlden och uppfattningar bildas om dessa. Alla företeelser som upplevs är subjektiva hos varje individ, fenomen urskiljs och upplevs på olika sätt beroende på vad som är i fokus och beroende på individens tidigare erfarenheter. Eftersom uppfattningarna är subjektiva, är de också föränderliga över tid. En människa upplever eller uppfattar alltså ett fenomen med utgångspunkt från sina tidigare erfarenheter (Marton, 2014; Kroksmark, 2007).

Marton (2014) menar att fenomenografi tar avstamp i att undersöka människors *uppfattningar* om specifika *fenomen* för att därefter jämföra dem för att finna variation. Vår omgivning är full av variation, variation inom alla ämnen, kategorier och individer. Fenomenografien är inte intresserad av att finna orsaken till denna variation utan den är intresserad av att beskriva variationen. Detta är inte en form av kunskapsbedömning där individen ska svara rätt eller fel på en frågeställning eller en undersökning om personen anses ha en god uppfattning. Syftet är istället att försöka förstå och undersöka individens uppfattning utan att lägga någon värdering i den. Inom fenomenografien är det alltså variationen i uppfattning av fenomen som är intressant och hur denna variation får och ges betydelse i sitt sammanhang (Marton, 2014). En fenomenografisk studie är induktiv, detta innebär att man undersöker något som man sedan drar slutsatser utifrån. Motsatsen är deduktiv där man formulerar en hypotes att pröva empirin mot (Kroksmark, 2007).

En människa kan enligt Marton (2014) betrakta sin tillvaro utifrån två perspektiv. Hon kan betrakta världen, dess uppsättning och hur den är utformad. Hon kan även betrakta vilken uppfattning eller upplevelse en annan människa har om världen. Dessa två olika perspektiv benämns som den *första-* och *andra ordningens perspektiv*. Fenomenografien utgår från den andra ordningens perspektiv, vilket innebär att en subjektivt erfaren verklighet studeras och olika livsvärldar kan då träda fram. Detta står i kontrast mot första ordningens perspektiv som Kroksmark (2007) menar är en objektiv värld som kan observeras och uttalas om, exempelvis fakta inom naturvetenskap. Något som är sant i den andra ordningens perspektiv kan vara falskt i den första ordningens, exempelvis att ett barn upplever att alla förskolepedagoger är duktigare än barn på att bygga med lego, men detta är såklart inte nödvändigtvis sant i den första ordningens perspektiv. Barnet uttalar sig då om sin egen verklighet vilket inte alltid överensstämmer med en objektiv verklighet.

4.1.1 Fenomenografisk analys

Marton (1981) beskriver att en kvalitativ analys inom fenomenografin innebär att man som forskare kategoriserar de uppfattningar som framkommit i empirin. Dessa kategoriseringar är det främsta resultatet från en fenomenografisk studie. Sortering sker av den insamlade datan från intervjuerna och kategoriseras utifrån det som är relevant kopplat till syftet. Kategoriseringen sker i en process efter intervjuerna då kategorierna omprövas och jämförs vilket leder till att en variation av deltagarnas uppfattningar synliggörs. Denna process beskriver Marton (1986) som dialektal vilket i detta fall innebär att tolkning och kategorisering sker samtidigt. Kroksmark (2007) menar att det är forskaren som har företräde att tolka och analysera det innehåll som framstår i datan. De kategoriseringar som uppstår genom de intervjuades uppfattningar hör även samman då det är uppfattningar inom samma ämne, men variation mellan dem förekommer. Analysen som förekommer i en fenomenografisk studie är även iterativ, alltså att den data som används behöver kategoriseras och omkategoriseras flera gånger. Uppfattningar behöver ses från flera olika synvinklar och det bildas nya kategorier under arbetets gång (Marton, 1986).

I denna studie användes kvalitativa intervjuer, intervjuerna bestod av frågor kring pedagogernas konflikthantering i förskolan och tre hypotetiska konflikter där deltagarna fick beskriva ett arbetssätt för att hantera dem. Uppfattningarna utifrån frågorna och de hypotetiska konflikterna sammanställdes för att svara mot forskningsfrågorna. Nedan har resultatet sammanställts genom beskrivningskategorier utifrån vad som framkommit under intervjuerna kopplat till studiens syfte och frågeställningar. Dessa kategorier arbetades fram under en process av jämförelse, omkategorisering, att urskilja variationer i intervjuerna och hitta gemensamma nämnare, vilket Marton (1986) beskriver som en fenomenografisk analys. Några av de kategorier som under arbetets gång prövats vid omkategorisering och jämförelse är: "Kommunikation är avgörande", "Förhållningssätt vid barns konflikter", "Pedagogens roll" med flera.

4.1.2 Beskrivningskategorier och utfallsrum

Sammanställningen av beskrivningskategorier är utgjort av olika sätt att erfara, eller uppfatta, ett fenomen utifrån vilka erfarenheter och i vilken kontext man befinner sig i. Dessa olika uppfattningar av fenomenet delas upp i ett kallat utfallsrum. Utfallsrummet består således av de olika sätt att uppfatta ett fenomen och dessa olika uppfattningar som utgör utfallsrummet bildar sedan beskrivningskategorier (Marton & Booth, 2000). För att arbeta fram ett resultat i en fenomenografisk studie används beskrivningskategorier. Dessa kategorier är generella tematiseringar som lyfter de uppfattningar som är relevanta för studien och ringar in både det som skiljer sig och är gemensamt (Uljens, 1989). Beskrivningskategorierna lyfter alla uppfattningar om konflikthantering som uttrycks i intervjuerna med pedagogerna. Efter att uppfattningarna urskilts från transkriberingen skiljs varje uppfattning från individen och därmed blir fokus på uppfattning och inte individ.

Marton och Booth (2000) skriver om olika kriterier som beskrivningskategorier ska uppfylla. De olika beskrivningskategorierna ska ha en tydlig relation till det fenomen som undersöks, alltså konflikthantering. De menar även att kategorierna ska ha en logisk relation till varandra, vilket de i denna studie har då forskningsfrågorna har en logisk relation till varandra, och att dessa frågor har utmynnat till två abstrakta beskrivningskategorier som inrymmer flera uppfattningar om fenomenet. Det sista kriteriet är att det ska finnas så få beskrivningskategorier

som möjligt för att den kritiska variationen i uppfattningarna ska bli tydlig. För att utarbeta beskrivningskategorier i denna studie började de individuella uppfattningarna urskiljas utifrån det transkriberade materialet. Nästa steg var att sammanställa hur många olika uppfattningar som fanns kring olika områden inom konflikthantering. Vidare sorterades dessa uppfattningar i större tematiseringar vilka sedan sorterades till än mer generella beskrivningskategorier.

4.2 Intervju

Undersökningen bestod av kvalitativa intervjuer med en fenomenografisk ansats som utgångspunkt. Detta innebär att individer intervjuades om deras uppfattning av ett särskilt fenomen, som framgått av syftet och forskningsfrågorna är det fenomenet konflikthantering. Vad deltagarna i studien hade för uppfattning om sin konflikthantering är av intresse i studien. Vad som är centralt vid undersökningen är om och vilka strategier som kan urskiljas i pedagogernas beskrivning av sin konflikthantering och även om och hur de menar att de låter barnen lösa sina egna konflikter. Vad som är av vikt är alltså vilka skillnader som uppmärksammades kring det studerade fenomenet utifrån kvalitativa intervjuer (Svensson & Åkerblom, 2020).

Intervjuer genomfördes med förskollärare och barnskötare på fyra avdelningar på en förskola i en större stad i Sverige. Intervjuerna skedde digitalt, dessa transkriberades och användes som underlag för analys. För att dokumentera intervjuerna användes inspelningsteknik, även anteckningar med papper och penna för att fånga ytterligare information som inte kan fångas med enbart ljudinspelning nyttjades. Intervjun inleddes med öppna frågor kring verksamheten och den intervjuade, för att sedan ledas in på frågor mer kopplade till ämnet, detta för att personen i fråga skulle känna sig mer bekväm vid intervjun (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015; Svensson & Åkerblom, 2020). Några exempel på intervjufrågor som användes var “Hur definierar du en konflikt?” samt “Förebygger ni konflikter i barngruppen, hur isåfall?” och “Arbetar ni i arbetslaget och med barnen något med konflikthantering?”.

Vid planering och genomförande av intervjustudien har Kvale och Brinkmanns (2014) sju steg använts. Dessa steg är *tematisering, planering, intervju, utskrift, analys, verifiering och rapportering*. *Tematisering* är då studiens syfte formuleras innan metoden fastställs. Vid *planering* bestäms upplägget, vid *intervjuerna* är det av stor vikt att ha ett reflekterande förhållningssätt och vara medveten om allt som kan påverka resultatet. Kvale och Brinkmann (2014) menar att kunskap produceras i samspel mellan den som intervjuade och den som intervjuas inom den kvalitativa forskningsintervjun. Författarna lyfter vikten av att ha bakgrundskunskap om ämnet för att kunna ställa relevanta följdfrågor. Kvalitén på den empiri som samlas in är beroende av intervjuarens färdigheter och kunskaper. Efter intervjun ska materialet transkriberas, detta benämns i Kvale och Brinkmanns (2014) text som *utskrift*. Efter insamlad empiri bestäms lämpliga *analysmetoder* i relation till studiens syfte. Vid *verifiering* ser man över studiens validitet, reliabilitet och generaliserbarhet. *Rapportering* innebär att resultatet av studien bör presenteras i en form som tar hänsyn till vetenskapliga kriterier.

Djupintervjuer har använts då det som undersöktes var personers uppfattning av sin egen konflikthantering. Enligt Hakvoort (2020) är semistrukturerade djupintervjuer vanligt inom fenomenografiska studier. Då vi kommit i kontakt med flera av deltagarna tidigare och har arbetat inom förskolan har vi en bra grund att utgå från när det varit dags för intervjuer. Vi har därför kunnat relatera och föra ett mer avslappnat samtal än om vi inte hade haft någon inblick eller tidigare relation. Vi som intervjuade har under planeringen problematiserat vilka frågor

som ställdes utifrån syftet och för att få en så bred och tillförlitlig bild som möjligt utifrån deltagarnas utsagor. En semistrukturerad djupintervju innebär att riktade frågor inte används i hög grad, utan öppna frågor används som låter den intervjuade beskriva sina uppfattningar mer fritt. Vid djupintervju ges möjligheten att använda övergripande teman och kategorier som tillåter användandet av ett mer löst intervjuupplägg. Detta tillåter den intervjuade att göra avstickare från strukturen och gå in på det som hen upplever viktigt utifrån det som frågas (Eriksson Zetterquist & Ahrne, 2015). Intervjuerna beräknades ta ungefär 30 minuter vilket alla gjorde. Efter intervjuerna transkriberades svaren och materialet består av 27 sidor med typsnitt Times New Roman och textstorlek 12 med ett radavstånd på 1.15.

4.3 Urval

Då studien grundar sig på verksamma pedagoger i förskolan så är det just de individer som intervjuats (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Den förskola som valdes ut är en förskola vi hade kontakt med i samband med vår studie och som vi ansåg passade bra då den är stor med många avdelningar och anställda. Att undersöka variationen av uppfattningar på en och samma förskola upplevde vi som intressant och därför valdes enbart en och inte flera förskolor. Det är som nämnts innan ingen slumpmässigt utvald förskola, dock är deltagarna slumpmässigt utvalda i arbetslaget. Detta går att koppla till bekvämlighetsurval som innebär att studien utförs på de informanter som finns tillgängliga för de som forskar (Patel & Davidson, 2019). En i varje yrkesroll valdes ut slumpmässigt från varje avdelning utifrån vilka vi fick kontakt med via telefon till avdelningarna. Intervjuer genomfördes med personer i olika roller på förskolan, tre barnskötare och tre förskollärare, för att få en bredare och mer representativ bild av helheten kring hur de arbetar med konflikthantering i verksamheten (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Vi valde även att ha med förskollärare och barnskötare då hela arbetslaget har ansvar för arbetet med konflikthantering utifrån förskolans läroplan (Lpfö, 2018). Pedagogerna som deltog var av både manligt och kvinnligt kön och är i åldrarna 27–60, de har arbetat på förskolan i 3–31 år.

4.4 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Kvale och Brinkmann (2014) skriver om missförståndet att kvantitativa metoder är mer vetenskapliga än kvalitativa och menar att så inte är fallet. Det var viktigt att frågorna i intervjun gjorde det möjligt för personen att berätta om just konflikthantering och inte missförstå frågorna vilket vi tänkte mycket på i utformningen av intervjufrågorna. Olika frågor om deltagarnas uppfattning om sin konflikthantering ställdes även för att minska risken för missförstånd. Validitet innebär en studies förmåga att undersöka det som är avsett att undersökas (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Eftersom personens individuella uppfattning om sin egen konflikthantering efterfrågades genom intervjuerna och det även är det som är studiens syfte så kan man påstå att validitet uppfylls (Prarling, 2020). Genom kvalitativa intervjuer går det att få svar på hur någon uppfattar något, inte hur personen faktiskt agerar i en viss situationen. Därför är även forskningsfrågorna formulerade så att det som undersöks är vad pedagogernas uppfattningar är, inte hur de agerar.

En av de första frågorna som ställdes till den intervjuade var hur hen definierar en konflikt. Med denna fråga, som är väldigt riktad men samtidigt öppen för många olika definitioner så

kan en reliabilitet stärkas då deltagaren själv får beskriva sin uppfattning om ämnet vi pratar om (Åberg-Bengtsson & Pramling, 2020). Kvalitativa intervjustudier särskiljer sig kring att studieobjektet just är kvalitativt, alltså att studieobjektet är en mindre grupp människor som får ge utsagor om sina egna subjektiva uppfattningar. Utifrån detta går det å andra sidan att påstå att reliabiliteten blir låg eftersom de intervjuade pratade utifrån sina egna uppfattningar vid just det tillfället och det går inte säkerställa att deltagarna vid en ny studie hade gett samma svar. Detta då reliabilitet innebär att undersökningen ska gå att genomföra igen och komma fram till samma slutsats. Dock kan reliabilitet höjas genom att flera frågor ställs inom samma kategori för att ge den intervjuade möjlighet att bidra med en bredare bild och minska risken för misstolkningar (Åberg-Bengtsson & Pramling, 2020). För att minska risken för misstolkningar under intervjun genomfördes en pilotintervju innan de riktiga intervjuerna. Denna pilotintervju genomfördes med en förskollärare som är verksam på en annan förskola än den deltagande. Intervjufrågorna utvärderades efteråt tillsammans med den medverkande i pilotintervjun för att säkerställa validiteten (Kvale & Brinkman, 2014).

Då enbart sex personer intervjuats kan studien inte anses vara representativ (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015) Några generella slutsatser kan därför inte dras utifrån de intervjuerna som gjordes. Å andra sidan, studien är genomförd i förskolan som är en styrd institution med styrdokument och lagar att förhålla sig till. Detta innebär att det skulle kunna finnas en viss igenkännbarhet hos andra förskollärare och barnskötare. Denna studie har en låg generaliserbarhet och anledningen till det är då vi sökte kvalitativa uppfattningar hos få slumpmässigt utvalda individer. Vi undersökte individers uppfattning av ett visst fenomen, vilket leder till att generaliserbarheten blir låg då de uppfattningar som studien fått fram är subjektiva. För att öka generaliserbarheten skulle fler och mer slumpmässigt utvalda intervjukandidater och förskolor kunna väljas. En avgränsning gjordes till att enbart inkludera pedagoger på fyra avdelningar för att kunna ägna mer tid åt planeringen av intervjuerna och även till analysen efteråt för att kunna öka vår noggrannhet (Kvale & Brinkmann, 2014).

4.5 Etiska aspekter

Centralt vid en undersökning likt denna är att ta hänsyn till de forskningsetiska principerna som det Vetenskapsrådet (2011) lyfter. Att tänka på är att informera alla inblandade vilken sorts undersökning som ska genomföras och utifrån det söka samtycke till deltagande. Risken om deltagarna vet detaljerat vad undersökningen går ut på är dock att deras svar påverkas i någon riktning. Information behöver även ges om att de har möjlighet att avbryta sin medverkan när som helst under intervjun. Det är centralt att alltid avidentifiera alla inblandade så att inget av svaren kan härledas till en viss förskola eller pedagog, detta informeras även deltagarna om. Av hänsyn ges deltagarna även möjlighet att addera ytterligare information eller fördjupade svar utanför intervjufrågorna vid slutet av intervjun (Svensson & Ahrne, 2015). Det är även viktigt att vara medveten om den begränsade tiden studien har vilket kan leda till ett mindre generaliserbart eller tillförlitligt resultat.

Kvale och Brinkmann (2014) lyfter fyra etiska aspekter som är av särskild vikt vid intervjuer. Dessa benämns som *informerat samtycke*, *konfidentialitet*, *konsekvenser* och *forskarens roll*. Informerat samtycke innebär att de individer man har med i sin studie blir informerade om syftet med undersökningen. De behöver vara väl införlivade i vilka positiva och negativa konsekvenser medverkande i undersökningen kan innebära. Individerna som medverkar gör detta helt frivilligt och har rätt att dra sig ur när de vill, detta är även något de behöver

informerar om. Efter en intervju ingår forskare och informant en slags överenskommelse där man kommer överens om vad den data som framkommit kan komma att användas till, detta kallas konfidentialitet. Detta handlar i grunden om individens rätt till privatliv och att det är individen som bestämmer över sig själv. De som deltar i en studie tar alltid en form av risk, en konsekvensanalys bör göras över vilket som väger tyngst, individens risk för skada eller den nytta forskningen kan ha på samhället i stort. Forskarens roll och hennes relation till informant är viktig för att kunskapen ska hålla en god kvalitet. I all forskning behöver forskaren behålla en god moralisk grund och denna grund handlar om forskarens oberoende till de intervjuade, ömhet och ett visat intresse för moraliska och etiska frågor. Att ha kunskap om dessa typer av frågor kommer hjälpa forskaren i arbetet med intervjuer.

5 Resultat

Ett resultat i en fenomenografisk studie skrivs fram genom att använda sig av beskrivningskategorier. Dessa kategorier är ett sätt att sammanställa individers olika uppfattningar av ett och samma fenomen. Det är således vi som forskare som kategoriserar individernas skilda uppfattningar. Dessa beskrivningskategorier utgör dock inte individernas personliga uppfattningar, utan de utgör en abstrakt nivå av uppfattningarna och sammanställer dem på ett övergripande plan. På så sätt skiljs individen från uppfattningen (Uljens, 1989). Tematiseringar används som underkategorier i dessa beskrivningskategorier vid presentation av de uppfattningar som framkommit. I följande kapitel presenteras inledningsvis beskrivningskategorierna för att därefter mer i detalj redogöra för vad de innebär och hur de medverkande pedagogernas yttranden spelar in i de olika tematiseringarna. Vidare kommer vi som utfört studien beskriva oss som “vi” och de som deltagit i studien för “pedagogerna”.

Variation kring vad en konflikt är förekommer i de medverkandes utsagor. Gemensamt för de medverkande är dock att konflikter definieras som något som handlar om sakfrågor. Ett exempel är att barnen vill ha samma ting, eller att barn fysiskt bråkar, kränkande verbala handlingar eller exkludering förekommer, uppfattningen att konflikt som möjlighet till lärande förekom även. En mer övergripande uppfattning som framkom är att en konflikt kan se väldigt olika ut, att det både kan vara något fysiskt eller psykiskt, att det är något som skaver som behöver lösas upp mellan olika parter.

5.1 Beskrivningskategorier

Gemensamt hos samtliga medverkande är synen på att det är viktigt att som pedagog behålla lugnet vid bemötandet av konflikter, samt att kommunikation i konflikten är avgörande. Något som skiljer sig åt i deras yttranden är dock hur de menar att de hanterar de konflikter som uppstår, hur de förebygger konflikter och huruvida de inkluderar barnen i konflikthanteringen. Ett förhållningssätt som alla medverkande redogör för är att varje barn är unikt och därför menar de att hanteringen blir unik utifrån varje situation och individ. Två beskrivningskategorier utgör grunden för studiens resultat och båda dessa utgår från de två forskningsfrågorna. De två beskrivningskategorierna redogörs för nedan, efteråt sammanfattas de och slutligen redovisas de viktigaste resultaten, vad som är gemensamt och vad som skiljs åt. Även konkreta svar på studiens forskningsfrågor ges i slutet av detta kapitel.

Följande beskrivningskategorier utgör grunden för studiens resultat:

- Beskrivningskategori 1: Strategier vid konflikthantering
- Beskrivningskategori 2: Att lita på barns förmågor att lösa sina egna konflikter

5.2 Beskrivningskategori 1: Strategier vid konflikthantering

Denna kategorisering handlar om vilka uppfattningar som framkommit i intervjuer om hur konflikter hanteras i förskolan. Detta inkluderar vilka strategier som pedagogerna menar sig använda samt hur ett arbetssätt utifrån dessa strategier beskrivs. Denna beskrivningskategori har delats in i tematiseringar utifrån de strategier pedagogerna menar sig använda. Vidare

presenteras citat och vad som uttryckts kring varje strategi. Större delen av de strategier som lyfts beskrivs i kapitlet om centrala begrepp och strategier för konflikthantering.

5.2.1 Lågaffektivt bemötande

De uppfattningar som lyfts kring konflikthantering i studien är flera kopplade till ett lågaffektivt bemötande. En uppfattning som går att urskilja ur intervjuerna är vikten av att behålla ett lugn då konflikter hanteras, ett lugn med både kroppsspråk och tonläge då lugn skapar lugn. Vikten av att inte skrika är en uppfattning som förekommer i samband med att hålla sig lugn.

[...] jag tycker det är viktigt att man försöker hålla sig lugn när man löser en konflikt och är ett barn kanske väldigt väldigt upprört, då är det ännu viktigare att du är jättelugn, det är så jag tänker i alla fall, det hetsar ju bara upp situationen om en pedagog kommer in och skriker.

(Citat från intervju)

En uppfattning som beskrivs för att stötta barnen då en konflikt uppstått är att hjälpa barnen att lyckas. Det är även en uppfattning att arbeta för att barn inte ska stämplas som problembarn, detta för att undvika misslyckande för barnet. Ytterligare en uppfattning som lyfts i studien är att det är viktigt att gå ner på barnens nivå för att kunna undersöka vad som skett och hantera den konflikt som uppstått.

Då hade jag väl försökt att liksom att komma in i rummet med ett slags lugn, ett lågaffektivt bemötande, jag är väldigt emot att bara gå in och skrika med det militäraaktiga, utan jag hade försökt komma ner på deras nivå och försökt att lyssna in och försöka fråga vad det är som sker.

(Citat från intervju)

En uppfattning som framkommer är att man bör vänta ut barns affekt när de befinner sig i kaosfasen efter att en konflikt uppstått. Uppfattningen är att barnets självkontroll är nödvändig för att en konstruktiv lösning ska nås, vilket hen inte har vid affekt. Det som framkommer är då att vänta ut kaosfasen för att sedan kunna samtala om vad som skett och hur en lösning kan uppnås. Att ett barn kan befinna sig i en kaosfas är ingen uppfattning som explicit omnämns utan detta beskrivs som att barnet är i affekt eller är argt på grund av en konflikt som uppstått. Dock beskrivs kaosfasen som fenomen av flera deltagare och vi har därför valt att omnämna det som kaosfas och inte enbart som att barnet är i affekt.

Ytterligare en uppfattning som lyfts som en strategi vid konflikthantering är att avleda parterna från det som startat konflikten. Detta kan vara ett bra alternativ innan barnet träder in i kaosfasen menar pedagogerna. Avledning lyfts dock även som en alternativ strategi efter att konflikten brutit ut, exempelvis genom en ny lek. Vidare är en uppfattning att det är viktigt att vara närvarande som pedagog och ligga steget före för att kunna agera innan konflikter bryter ut, att se vad som händer och följa barnens lek och därigenom kunna stötta och undvika att barnen hamnar i kaosfasen.

5.2.2 Medling

En strategi som ofta var förekommande i uppfattningarna från de kvalitativa intervjuerna var medling. Även om medling inte alltid benämns så beskrivs ett arbete där uppfattningen är att prata med alla om vad som har hänt som en viktig del i bemötandet av konflikter. Vad som lyfts vara av vikt vid medling är att lyssna till alla parter i en konflikt. Uppfattningen att prata sig fram till en lösning var gemensam hos de flesta medverkande. Nedan följer ett citat från en pedagog som ringar in dessa förhållningssätt:

Att de båda helt enkelt får förklara utifrån sina synsätt, hur de känner i denna situation och vad de tyckte hände i situationen och att man sen diskuterar tillsammans. Vad det var som blev fel, och sen så oftast tycker jag att när de båda har berättat hur de känner och vad i situationen det egentligen var som gjorde att de började bråka så tycker jag att oftast det har löst sig väldigt bra när de får berätta och att man kan prata sig fram till en lösning. Men det är viktigt att båda barnen får berätta och beskriva hur de känner och upplever situationen så att man lyssnar på båda barnen och inte blir arg på någon av dem utan att man sätter sig ner och pratar med dem. Det är väldigt viktigt.

(Citat från intervju)

En uppfattning utifrån flera av intervjuerna är att kommunikationen tillsammans med barnen är av vikt och att alla synsätt ska ges utrymme och engagemang. Alla inblandade parter behöver känna sig hörda och som pedagog är det viktigt att inte bli arg på någon av parterna utan att stötta båda. Av vikt är att alla parter ges utrymme att få berätta om sina känslor och sina upplevelser i en situation och att bli lyssnad på vilket lyfts i intervjuerna. En grundläggande del i medling är att prata om sina känslor och att visa empati. Denna uppfattning synliggörs genom följande citat:

[...] jag hade försökt komma ner på deras nivå och försökt att lyssna in och försöka fråga vad det är som sker och så att båda får komma till tals och att de berättar vad de känner och prata känslor och hjälpa dem att försöka förklara sina känslor varför de, och att någon gråter, vad det är som gör att de är så upprörda [...]

(Citat från intervju)

5.2.3 Förebyggande arbete

En strategi för att hantera konflikter i förskolan är att skapa ett klimat där konflikter förebyggs. Detta är en uppfattning som delas av flera deltagande i studien och anses vara viktigt. Ett förebyggande arbete kan se ut på många olika sätt vilket har framkommit genom intervjuer. En uppfattning om hur ett förebyggande arbete kan se ut är genom att läsa böcker där konflikter uppstår och böcker om känslor, att gestalta konflikter i samlingen på olika vis och att dramatisera. Ytterligare en uppfattning som lyfts är vikten av relationer med barnen som förebyggande arbete. Att lära känna barnen, se deras intressen och känslor och finnas nära för att kunna stötta på bästa sätt om konflikter uppstår. Vidare beskrivs ett förebyggande arbete som att jobba mycket med barnens gemensamma lek, samarbete och med uppmuntran för att skapa en stabil grund i barngruppen.

Men sen så handlar det ju mycket om att hela tiden prata med barn, att vi kan leka med varandra och vi samarbetar här och vi uppmuntrar det i det dagliga och vi är

närvarande och finns det liksom en stabil grund så tänker jag att det uppstår inte lika mycket konflikter.

(Citat från intervju)

Uppfattningen att förebyggande arbete inte sker i tillräcklig mån i verksamheten förekommer hos de medverkande. En uppfattning som framförs under några av intervjuerna är även att ett förebyggande arbete inte skedde alls i verksamheten. Uppfattningen följs av yttranden om att samtal om konflikter enbart sker i stunden de uppstår. Efter intervjuerna har vi dock urskilt delar i deras uppfattningar som går att koppla till ett förebyggande arbete. Vad som menas vara viktigt i ett förebyggande arbete är att vara nära barnen och att vara deltagande i lek. Vidare beskrivs kommunikation med barnen som avgörande och samtal om värderingar och normer menas vara en del i det förebyggande arbetet. Uppfattningen om att man samtalar om hur man är en bra kompis är förekommande och att barnen utmanas i att sätta sig in i sina medmänniskors perspektiv. En del i hur detta förebyggande arbete menas gestalta sig går att se i följande citat:

[...]vi pratar väldigt mycket om konfliktlösningar och väldigt mycket om värdegrund och normer och värden och att vi försöker att jobba mycket hur en kompis är och att bjuda in eller träna på att lyssna.

(Citat från intervju)

Att reflektera över sitt arbetssätt, både för sig själv och tillsammans med sina kollegor, är en uppfattning som förekommer under intervjuerna. Detta är en del i att utvärdera sin egen och sina kollegors konflikthantering menar pedagogerna. Som en del i ett förebyggande arbete lyfts även att inte stämpla barn som "problembarn" eller syndabockar för att kunna lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. En uppfattning är att stämpling även kan riskera att skapa konflikter.

5.2.4 Avbryta konflikter

En uppfattning som förekommer, dock sällan, är att aktivt stoppa konflikter. Att avbryta en konflikt är en strategi som lyfts då intervjun handlade om konflikter som utvecklades i en destruktiv riktning som inkluderade våld. Uppfattningen är att konflikten först bör avbrytas för att sedan kunna medla mellan barnen. Följande citat synliggör en uppfattning om när en konflikt bör avbrytas:

Jag tänker att när det blir en sån extremt kritisk situation, så kanske man först måste bara liksom: Stopp, vad händer här. Att man direkt måste avbryta. [...] Att först "stopp" och "vad händer här", så får man försöka på bästa sätt utifrån barnens förmåga till att uttrycka med språk och kroppsspråk försöka förstå.

(Citat från intervju)

En annan uppfattning som framkommer är att vissa konflikter måste avbrytas genom att fysiskt separera barnen, exempelvis genom att själv gå in med sin egen kropp för att skydda det andra barnet.

Någon gång har det varit att man får gå emellan och låta kanske barnet slå på mig istället då. På min arm eller så för att det inte går att göra på något annat vis. Då är det iallafall på mig och inte på något annat barn.

(Citat från intervju)

5.2.5 Närvarande pedagog

Att det är viktigt att vara närvarande som pedagog är en uppfattning som framkommer i studien, speciellt vid konflikter. Närvaro kan enligt pedagogerna innebära att vara deltagare i barnens lek, att stötta med lekregler och att hjälpa barnen in i lekar och samtala om hur man kan bjuda in för att förebygga konflikter.

Hela vår filosofi på den avdelningen jag jobbar på är att vi hela tiden är tillsammans med barnen och vi är väldigt deltagande i barnens lek och att vi försöker verkligen att finnas till där barnen är och befinner sig i lek och då är det också lättare att hjälpa till med en sån här konflikt som man märker börjar att spåra ut lite, och det är väl lite vårt motto, och det vi vill är då att kunna vara på plats och vägleda barnen innan det händer något

(Citat från intervju)

En annan uppfattning om att vara närvarande som pedagog är att stanna kvar nära barnen efter konflikter, detta är för att kunna stötta om något uppstår igen eller hjälpa till vid kommunikation. Som beskrivits ovan är en uppfattning att barn kan behöva hjälp för att lyckas, en uppfattning är att en närvarande pedagog krävs för att kunna hjälpa med detta.

5.2.6 Kontrollerande

Vid bemötandet av de hypotetiska konflikterna beskrivs olika strategier såsom att pedagogerna beslutar om hur förloppet av konflikten ska lösas. Även att söka en utomstående part som möjligtvis sett vad som hänt lyfts, detta istället för att lita på de barn som är i konflikt. En uppfattning som framkommer är att kompromisser används för att kunna stötta i konflikter. Det sker dock på pedagogens villkor då strategin går ut på att som pedagog bestämma vem som ska ha vad och under hur lång tid. Detta synliggörs i följande citat som uppkom vid teoretisk hantering av hypotetisk konflikt:

Det gäller ju att just diskutera, och sen så i vissa lägen så får man bara säga att "Pelle hade cykeln först och då får Oskar ta en annan eller leka något annat". För man kan ju inte alltid få precis som man vill.

(Citat från intervju)

Här presenteras en uppfattning av att kontrollerande beslut ibland måste fattas där barnets vilja och åsikt blir underordnad pedagogens beslut. En uppfattning som framkommer är att det är bättre att hämta en vuxen om en konflikt uppstår, att barnen lär sig att hämta en pedagog om

något skulle ske för att få hjälp. Ytterligare en uppfattning är att det är viktigt att säga förlåt, att inte ge vika för barnets ovilja utan att hen behöver säga förlåt och eventuellt åtgärda det som förstörts för att konflikten ska kunna nå en lösning.

5.2.7 Sammanfattning av beskrivningskategori 1: Strategier vid konflikthantering

De konflikthanteringsstrategier som framkommit under intervjuerna är *lågaaffektivt bemötande, medling, förebyggande arbete, avbryta konflikter* och att vara *närvarande* eller *kontrollerande* som pedagog. Beskrivningar av dessa arbetssätt handlar om att inom lågaaffektivt bemötande behålla lugnet och gå ner på barnens nivå, att i medlingen lyssna på alla parter. Ett förebyggande arbete beskrivs bland annat som att uppmuntra samarbete och barns lek. En strategi är även att avbryta de konflikter som går överstyr och blir våldsamma eller kränkande. En strategi som förekom handlade om att vara närvarande som pedagog, att vara nära barnen och lära känna dem, en alternativ strategi handlade om att ta över konflikten och själv hitta en lösning som anses passande.

5.3 Beskrivningskategori 2: Barns egen konflikthantering

Denna kategorisering behandlar huruvida pedagogerna menar att de låter barn hantera konflikter på egen hand eller inte och i vilken utsträckning detta i så fall sker. Vad som presenteras är även vilka verktyg som pedagogerna menar sig ge barnen i deras utveckling att hantera konflikter på egen hand. På vilket sätt pedagogen menar sig avvakta i konfliktsituationer och uppfattningar kring när det är dags att involvera sig i konflikten för att barnen behöver stöttning redogörs även för. Därefter beskrivs yttranden kring tillit till barns egen förmåga att lösa konflikter och slutligen på vilket sätt konflikter redogörs för som ett lärandetillfälle. Beskrivningskategorin har delats in i tematiseringar för att tydligare synliggöra pedagogernas uppfattningar. I tematiseringarna kommer citat från de kvalitativa intervjuerna presenteras.

En uppfattning som förekommer är att konflikter är viktiga för barnens utveckling, att utrymme bör finnas för barnen att träna på konflikthantering. I studien redogörs för att det är av stor vikt att ge barnen möjlighet att försöka hantera sina konflikter själva i en trygg miljö och att ge barnen verktyg för att kunna det.

Hitta liksom den balansen där man också låter barnen själva, man litar mer på barnen att själva få verktyg att lösa den konflikten.

(Citat från intervju)

5.3.1 Verktyg att ge barnen

Som nämnts ovan är en uppfattning som framkommer i studien att det är viktigt att ge barnen verktyg för konflikthantering i förskolan. Det handlar enligt pedagogerna om att ge dem möjlighet att hantera konflikter på egen hand och att som pedagog stötta barnen i vad de behöver

för att ta sig dit. Vilka verktyg som bör ges eller läras ut är olika. Ett verktyg att ge barnen är att träna på att beskriva och prata om sina känslor för att kunna lösa konflikter konstruktivt.

[...] att i slutändan att man gärna vill att barnet ska hitta verktyg till att lösa och medla och hitta sätt att ställa frågor till det andra barnet och beskriva sina känslor och hur man kan göra för att det andra barnet kan må bra igen. Det är någonstans målet att man försöker nå dit. Att beskriva känslor är en metod jag tycker är effektivt. Öppna frågor, om barnen har några förslag på hur man kan lösa konflikten själva. Att kommunicera med varann, och att lyssna är också bra.

(Citat från intervju)

En annan uppfattning är att det handlar om att utmana barnen i att använda sig av öppna frågor och en lyhördhet till den andra partens perspektiv. En uppfattning är även att man bör träna barnen i att se hur deras eget beteende kan påverka andra och därmed träna på att känna empati gentemot sina kompisar.

[...] att barnen själva ska kunna utvecklas i att lösa konflikter och att kunna se samband i hur ens eget beteende kan påverka den andre som i sin tur leder till att den andre kan få en djupare förståelse i det som sker.

(Citat från intervju)

Ett verktyg som delges som viktigt är att träna barnen i att förhandla och kompromissa. Pedagogerna menar sig använda kompromisser som en strategi när de fått beskriva sin hantering av konflikter. Dock är uppfattningen att kompromisser främst sker med hjälp av pedagoger och inte mellan barnen. För att kunna hantera konflikter på bästa sätt är en uppfattning att det kan underlätta att hjälpas åt i arbetslaget, att bytas av om ingen lösning kan nås. För att konflikter ska få en bra lösning krävs en konstruktiv hantering vilket även beskrivits i studien i samband med att konflikter definierats. För att kunna lösa konflikter på ett konstruktivt sätt och bli ännu bättre på att veta vilka verktyg som är av vikt att ge barnen, framkommer en önskan om mer utbildning inom konflikthantering.

5.3.2 Pedagogers involvering i barns konflikter

Det förekommer olika uppfattningar om när man som pedagog bör gå in i de konflikter som uppstår och varför. Att låta barn utvecklas i sin självständighet menas vara en del i att som pedagog avvakta och observera hur barnen själva hanterar en konflikt. I citatet nedan uttrycks att pedagoger behöver vara avvaktande och att ta ett steg tillbaka, men att det beror på hur akut situationen i fråga är.

Asså jag tänker ju så här att sen ska man ju inte alltid vara där som vuxen hela tiden, utan lite beroende på hur akut det är så tänker jag att man ibland kan försöka avvakta lite, för att se okej, hur löser de det här själva, för hela det här med självständigheten och det här man måste ju öva på

(Citat från intervju)

En uppfattning om man som pedagog behöver gripa in eller inte är som sagt beroende av vilken situation det handlar om och även vilka barn som är inblandade. Situationer som kräver ett

ingripande eller stöttning är då våld förekommer eller kränkningar mellan parterna i konflikt, detta presenteras i citatet nedan.

Det finns tillfällen där jag känt att det behövs ett akut ingrepp så att ingen ska råka illa ut. Det kan vara fysiskt eller psykiskt, något som ligger under ytan som också är akut, där barnen behöver hjälp från oss vuxna att försöka lösa konflikten, något som inte är lätt för dem att lösa själva.

(Citat från intervju)

Uppfattningar kring att låta barnen ges utrymme att hantera sina egna konflikter uppkommer och presenteras i studien, men även motstridiga uppfattningar förekom under intervjuerna. En uppfattning är, att genom att inte gå in och lösa barnens konflikt så låter man barnen fortsätta bråka utan anledning. Detta då uppfattningen är att konflikter mellan barn behöver lösas av ett en pedagog som går in och "fixar" det. Uppfattningen att vara avvaktande vid konflikter är något som menas förekomma i verksamheten, dock vid bemötande av de hypotetiska konflikterna är det ingen som använder sig av ett avvaktande förhållningssätt.

5.3.3 Tillit till barns förmågor

Det finns skilda uppfattningar kring huruvida barn bör lösa sina egna konflikter eller ej. En uppfattning är att det är de äldre barnen som behöver träna på konflikthantering och en uppfattning är att alla behöver träna på att hantera konflikter.

Är det de äldre så försöker vi ju träna så de kan lösa det själva, i och med att de är på väg i skolans värld sen.

(Citat från intervju)

En uppfattning är även att det beror på vilket barn det handlar om, att vissa barn lämnas åt sin egen konflikthantering då de tränats på det tidigare medan andra barn stöttas mer. En uppfattning är även att alla strategier inte fungerar för alla barn och att konflikthanteringen därför bör anpassas till de barn som är inblandade. Barnen får då enligt en uppfattning pröva olika metoder för att se om det fungerar med de inblandade barnen och den aktuella situationen. Att ibland få en känsla av att man är medveten vem det är som gjort vad i en konflikt är en uppfattning som redogjordes för under intervjuerna, detta utifrån att det finns en nära relation mellan varje pedagog och barn. Uppfattningen framkom i samband med ett teoretiskt agerande kring en hypotetisk konflikt.

Ah ibland, eller rätt så ofta, så känner man ju barnen så väl så man nästan vet ändå på något sätt även fast man inte sett vem som tagit cykeln, förstår ni hur jag menar? Att man ofta får en känsla att nä, det var nog så här det hände.

(Citat från intervju)

5.3.4 Konflikt är ett lärandetillfälle

Vidare är en uppfattning att då konflikter kommer existera oavsett vad vi gör så behöver barnen ges utrymme att öva på dem, eftersom de är något man kan lära sig ifrån. Att konflikter är

utvecklande om dessa hanteras på ett konstruktivt sätt är en uppfattning som lyfts i intervjuerna. Uppfattningen är att konflikter är ett lärandetillfälle och att det bör finnas utrymme för dem i verksamheten.

[...] konflikter kommer ju alltid att finnas, och de ska finnas för man lär sig av det.

(Citat från intervju)

5.3.5 Sammanfattning av beskrivningskategori 2: Barns egen konflikthantering

Uppfattningarna är spridda kring huruvida barn bör ges möjlighet att lösa sina egna konflikter och vad som är viktigt för att detta ska ske. En uppfattning som framkommer är att ge barnen verktyg för att kunna lösa konflikter, dessa verktyg är till exempel att prata om känslor, att träna lyhördhet och empati gentemot sina kompisar. En uppfattning som skiljer sig är balansen mellan när man som pedagog ska involvera sig i barns konflikter, att avvakta på grund av att konflikter är ett lärandetillfälle eller att ingripa då det blir farligt fysiskt eller psykiskt. En annan åsikt är att man bör ingripa för att barnens bråk ses som något farligt och något som pedagogen behöver lösa. Uppfattningarna skiljer sig kring tilliten till barns förmåga att lösa sina egna konflikter, vad som lyfts är att det är beroende på vilken ålder barnet har och huruvida barnet har erfarenhet av konflikthantering sedan tidigare. En uppfattning är att yngre barn behöver stöttas, inte de äldre. Ytterligare en uppfattning är att man som pedagog ibland vet vem som har gjort fel och utifrån det kan bestämma vad som bör göras. Slutligen presenteras konflikter som möjlighet att vara konstruktiva och utvecklande.

6 Diskussion

I följande diskussion kommer både en resultatdiskussion och en metoddiskussion att föras. Inledningsvis förs en resultatdiskussion där studiens resultat diskuteras i relation till relevanta styrdokument, det forskningsfält som presenterats samt de centrala begrepp och strategier för konflikthantering som redogjorts för. Därefter diskuteras studiens metod mot de resultat som framkommit och olika perspektiv som är av intresse.

6.1 Resultatdiskussion

Inledningsvis i resultatdiskussionen presenteras de viktigaste resultaten återigen, efter det kommer de strategier som gjorts uttryck för i studien att diskuteras och relateras till studiens bakgrund samt centrala begrepp och strategier för konflikthantering. Därefter diskuteras en aspekt som framkommit som en uppfattning i resultatet, nämligen konflikter som möjlighet för lärande. Slutligen diskuteras konfliktens roll och hur den kan påverka en social hållbar utveckling i olika riktningar.

6.1.1 Svar på forskningsfrågor

Svaret på forskningsfrågan “Hur anser pedagogerna att de hanterar konflikter mellan barnen och vilka strategier menar de sig använda?” blir således att: Behålla lugnet, lyssna på alla parter, uppmuntra samarbete, att avbryta de konflikter som behöver det, att vara närvarande som pedagog och ibland att ta över konflikter och bestämma utfallet. De strategier pedagogerna framhåller att de använder sig av är: lågaffektivt bemötande, medling, förebyggande arbete, avbryta konflikter, att vara en närvarande pedagog samt att kontrollera situationen.

Svaret på forskningsfrågan “Vilka är pedagogernas uppfattning om hur barn ska ges möjlighet att hantera konflikter på egen hand?” blir att: Uppfattningarna varierade mellan att ge barnen verktyg att hantera sina egna konflikter till att ta över och bestämma utfallet i konflikter. Det var även varierande i om alla barn eller bara de äldre barnen ges möjlighet att träna på sin egen hantering. Uppfattningarna skiljer sig även i vilken grad pedagogen ska avvakta eller ingripa i konflikter. Avslutningsvis förekom uppfattningen att konflikter kan vara konstruktiva och utvecklande.

6.1.2 Strategier för konflikthantering

Jordan (2015) menar att strategier ska anpassas utifrån varje situation, detta för att öka chanserna till en konstruktiv hantering. En del av de konflikthanteringsstrategier som utgör grunden för studien har inte explicit omnämnts, dock har de arbetssätt som framkommit i resultatet en tydlig koppling till de strategier som presenteras i studien. En tolkning som kan göras är att ett arbetssätt kan spegla en strategi utan att vetskapen om teorin bakom strategin finns. En stor variation av olika strategier framkom i resultatet. I bakgrunden av denna studie presenteras en vetenskaplig artikel av Vestal och Jones (2004), i artikeln visar forskarna att markanta skillnader förekommer i barns förmågor att lösa och hantera konflikter beroende på om barnens pedagoger genomgått konflikthanteringsutbildning eller inte. Med denna vetskap

kopplat till vårt resultat menar vi att pedagoger inom förskolan bör ges mer utbildning inom konflikthantering och att detta bör ske kontinuerligt för att aktuell forskning ska ligga till grund för hur konflikter hanteras. Att få mer utbildning kring hantering av konflikter är även en önskan som framkommer i resultatet. Forskning finns även på att pedagoger ser mer positivt på konflikter och ser fler möjligheter till lösningar efter att de fått testa på olika strategier (Doppler-Bourassa m.fl., 2008). Som nämnts i kapitlet om bakgrund påverkar synen på konflikter hur de hanteras. Variationen av uppfattningar kring vad en konflikt innebär har högst troligt påverkat hur pedagogerna svarat i intervjuerna. Variationen går från att definiera konflikt som en sakfråga, som något som skaver, något som behöver fixas och något som uppstår då fysisk eller psykisk kränkning pågår. En annan uppfattning är att barnen ska hämta en pedagog om en konflikt uppstår. En tolkning av vad de skilda sätten att hantera konflikter kan bero på är att man definierar konflikter olika och antingen ser dem som destruktiva eller konstruktiva.

En strategi som framkom i studien är bland annat ett *lågaaffektivt bemötande*. Ett lågaaffektivt bemötande är inte en uppfattning som är genomgående i resultatet. Dock kunde strategin ändå urskiljas, exempelvis i strävan efter att behålla lugnet, sitta ner på barnens nivå, inte tvinga barnet till ögonkontakt, inte höja rösten, låta barnen lyckas, vänta ut affekt och andra arbetsätt (Hejlskov Elvén & Edfeldt, 2017). Att strategin inte genomgående är explicit uttalad kan ha många olika förklaringar, exempelvis att vetskapen om strategin inte finns.

Ett förebyggande arbete är starkt förknippat med ett värdegrundsarbete och en social hållbar utveckling, detta kommer diskuteras senare i kapitlet. I *Cohens konfliktpyramid* (2005) nämns den andra nivån, alltså hantering, som den som bör vara näst främst förekommande i en verksamhet. Forskning visar på att lärares roll är av stor vikt för att kunna erbjuda barnen rätt verktyg för att hantera de konflikter som uppstår (Blunk m.fl., 2017). I resultatet har det framkommit en stor variation kring hur barnen involveras i sin egen konflikthantering och i vilken mån tillit visas till barnens förmågor. Variationen skiljer sig från att arbeta mycket med att ge barnen verktyg för att hantera sina egna konflikter till att ta över och bestämma i barns konflikter. Vad som påverkar hur mycket barn tillåts hantera sina konflikter verkar bero på vilken ålder barnen är och om de har tillräckligt med erfarenhet sedan tidigare, även barnets beteendebakgrund spelar in. Läroplanen för förskolan (Lpfö, 2018) konstaterar att barn ska ges utrymme för att träna på sin konflikthantering. Pedagogen ska stötta barnen i detta och hjälpa och stödja dem till den nivå som är adekvat och ge dem de verktyg som behövs för att konstruktivt kunna hantera de konflikter som uppstår. Detta ökar också vikten av att som pedagog ha egna strategier och verktyg att kunna ge till barnen. Barnkonventionen (Unicef, 2009) befäster att barn har rätt till yttrandefrihet och att uttrycka sin mening att bli hörd i de frågor som rör barnet. Att en konflikt mellan barn rör barnet är enkelt att förstå, och således blir en konflikt barn emellan en situation där barnet ska ges möjlighet att bli hörd. Med dessa skrivningar kopplat till vårt resultat kan en tolkning göras att det i den mån barns förmågor litas på i verksamheten inte är tillräcklig eftersom både läroplanen och barnkonventionens konstateranden inte uppnås.

Den uppfattning som är vanligast förekommande i resultatet är att *medling* används. Då konflikter ofta startar i en sakfråga kring behov, intressen eller värderingar krävs det en öppenhet barnen emellan att lyssna på varandra och utveckla en ömsesidig respekt vilket även är en del av vad barnen ska lära sig i förskolan enligt läroplanen (Rosenberg, 2017; Lpfö, 2018). Friberg (2020) menar att det alltid finns en risk för missförstånd vid kommunikation mellan människor då man förstår ord på olika vis, många konflikter upplevs ofta grundas i just missförstånd. Vad som då kan behövas är en tredje objektiv part som exempelvis kan medla (Friberg, 2020). Vad som framkommer i resultatet kring att medling används är att man försöker hitta orsaken till konflikterna, att prata om vad som hänt och vikten av att lyssna på båda parter

för att sedan hitta en gemensam lösning. Medling beskrivs även som alternativ konflikthantering (Hakvoort, 2020). I artikel 12 i Barnkonventionen (Unicef, 2009) lyfts att barn har rätt att höras och uttrycka sig i alla frågor som rör dem, detta motiverar ett arbete av att lyssna på alla parter, att ha hänsyn till det som sägs och uppmuntra barnens yttranden kring vad konflikten handlar om vilket pedagogerna menar att de gör.

Det *kontrollerande* arbets sättet är inget som explicit benämns som något de medverkande menar sig arbete efter. Utan det är vi som forskare tolkat de förekommande uppfattningarna och sedan benämner dem som kontrollerande. Uppfattningen att ibland ta över konflikter och bestämma utgången av dem utan att beakta barnens känslor eller åsikter menar vi är förekommande. Att även veta, utan att prata med barnen, vem som gjort vad i en konflikt är en uppfattning som förekommer. Dessa förhållningssätt menar vi är av en kontrollerande art som kan tolkas ha funktionen att visa på att det är pedagogen som bestämmer och har makt på förskolan. I pedagogernas beskrivning av sin konflikthantering menar de att de söker kompromisser och ibland tar över konflikten från barnen för att på så sätt stötta dem. Exempelvis att bestämma att ett barn får ha cykeln i fem minuter och det andra sen i fem minuter. Men frågan är om det är en konstruktiv lösning. Detta går att koppla till Jordans (2015) beskrivning av ett maktbaserat sätt att hantera konflikter där de inblandade parterna får acceptera utgången. Även Hakvoort (2020) beskriver att om konflikter ses som något negativt där en objektiv sanning finns så används oftare kompromisser vilket är något som också förekommer i resultatet.

Detta är något som motsätter sig mot att alla beslut som rör barnet ska ha barnets bästa i åtanke som lyfts i barnkonventionen (Unicef, 2009) då barnets bästa inte alltid är i fokus vid en maktbaserad konflikthantering. Forskning lyfter att många konflikter som uppstår hanteras genom att lärare erbjuder lösningar som ingen av de inblandade är nöjda med vilket inte leder till en konstruktiv konflikthantering eller ett lärandetilfälle inför framtida konflikter (Blunk m.fl., 2017). Att barn inte ska diskrimineras och att kränkningar ska motverkas i utbildning är något som lyfts i skollag 3 kap 6 § (SFS 2010:800), läroplan (Lpfö, 2018) och barnkonventionen (Unicef, 2009). Beskrivningarna som kan tolkas som att man tar över eller kontrollerar situationen kan tolkas som diskriminering eller kränkning av barnet då alla inte ges samma rättigheter att hitta en bra lösning, eller att alla barn inte lyssnas på. Ytterligare en kränkning är uppfattningen om att man som pedagog "vet" vem som gjort fel och utifrån det kan bestämma vad som ska göras. Alla barn bör få samma möjligheter att lösa sina konflikter och ges samma förutsättningar för lärande vilket inte görs om pedagogerna inte har utbildning eller ger barnen möjlighet att hantera de konflikter som uppstår. Dessa bemötanden av konflikter menar vi är kontrollerande och fungerar som att upprätthålla en kontroll och makt över situationen.

Då vi analyserat transkriberingen kan vi utläsa ytterligare en strategi som inte explicit förekommer, men delar av den beskrivs, strategin heter *nonviolent communication* (Rosenberg, 2017). Uppfattningen att det är viktigt att prata med känslor vid konflikthantering och som förebyggande arbete vilket är starkt kopplat till nonviolent communication är framträdande. Kommunikation är enligt NVC avgörande för att konflikter ska kunna lösas på ett konstruktivt sätt, att alla parter bör få delge sina tankar och känslor kring situationen och att lyssna in varandra för att skapa förståelse för båda parter och sedan tillsammans hitta en lösning. Nonviolent communication är en modell för att underlätta vid konflikthantering. Många av deltagarna har beskrivit att de arbetar mycket med att träna barnen på att uttrycka sina känslor vid konflikter, att samtala med båda parter om vad som hänt och vad som kan bli en bra lösning. En uppfattning som lyfts i studien är även att det är av vikt att alla inblandade ska lyssna in varandra vilket också är en del i nonviolent communication.

Det framkommer att man som pedagog vill *avvakta* för att se om barnen kan lösa situationen själva. Men då de hypotetiska konflikterna ska hanteras i teorin ingriper samtliga pedagoger direkt då ett barn "frågar om hjälp" istället för att avvakta och utreda det egentliga behovet om stöttning. Detta går att koppla till forskningen av Blunk m.fl. (2017) som menar att det räcker att ett barn ber om hjälp för att pedagoger ska ingripa, i stället för att avvakta och se om barnen kan lösa det själva. Agerar pedagogerna på detta sätt för att den beskrivna situationen verkar vara akut eller vad beror det på? Vad som avgör om en situation är akut är svårt att svara på. Kan det annars bero på att man som pedagog anser sig ha bättre kunskap om hur konflikter ska hanteras och därför inte vågar invänta och se, eller är det en makt- eller kontrollfråga? Blunk m.fl. (2017) skriver om att det kan beror på att pedagogen ifråga inte tycker om konflikter, vilket även framkommit i denna studie, att konflikter är något som behöver "fixas". Förskolans läroplan (lpfö, 18, s.13) menar att det är pedagogens uppdrag att "stimulera barnens samspel samt hjälpa och stödja dem att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra". I bakgrunden presenterades detta citat med tolkningen att barn ska ges möjlighet att träna på sin egen konflikthantering med pedagogen som ett stöd. Här presenteras alltså att det är av vikt att ge barnet utrymme och en möjlighet att göra just detta.

En tolkning som kan göras utifrån resultatet är huruvida pedagogerna arbetar *strategiskt eller spontant*. Det kan tolkas som att det är svårt att arbeta konstruktivt om man som pedagog inte tänker över sitt arbetssätt eller tar konflikter som de kommer i stunden, vilket flera pedagoger uttrycker. Konflikthanteringen riskerar då att bli destruktiv. I resultatet framkom uppfattningar kring konflikthantering och vilka strategier som menas användas eller om inga strategier alls menas användas. En uppfattning i resultatet var att inga strategier används och att ingen speciell tanke finns då konflikter uppstår mellan barnen. Utifrån detta skulle en tolkning kunna göras att det är ett spontant arbetssätt som präglar barnens konflikthantering. Utifrån forskning är risken större att konflikter utvecklas till att bli destruktiva och skadliga om de inte hanteras direkt och med rätt strategier (Hakvoort m.fl., 2020). Utifrån resultatet kan även ett förebyggande arbete, reflektion i arbetslaget, medling och lågaffektivt bemötande urskiljas vilket kan tolkas som strategiska arbetssätt.

6.1.3 Konflikt som lärande

Att konflikter kan ses som ett lärandetillfälle är något som framkommer i både forskning och i vår studie. Uppfattningar kopplade till att lära sig i konflikter har tagits upp i en beskrivningskategori utifrån forskningsfrågan om huruvida barn tillåts hantera sina egna konflikter. Uppfattningarna kring att lita på barnens förmåga, ge verktyg för konflikthantering och att se konflikter som ett lärandetillfälle är varierande. Detta resultat menar vi är intressant då konflikter är något som sker varje dag, särskilt i förskolan, och att de individer som bemöter dessa konflikter behöver ha en god grund för att hantera och bemöta dem. När förhållningssättet finns att inte våga lita på barnens förmågor eller att se på konflikter som något farligt och destruktivt, kan barnens konstruktiva utveckling inom konflikthantering skadas (Blunk m.fl., 2017). Blunk m.fl. (2017) menar istället att konflikter kan vara bidragande faktorer till en kognitiv och social utveckling hos barnet. Variationen i uppfattningarna kring att se konflikter som ett lärandetillfälle upplevdes av oss som forskare intressant. Vidare presenteras resultatet kring detta ämne parallellt med pedagogers tillit till barns förmåga kopplat till forskningsfältet.

Hanteringen av konflikter är som går att förstå från resultatet varierande. Det skiljer sig från att vara noga med att hålla sig lugn till att ta över konflikten och bestämma utfallet. Skilda hanteringssätt innefattar också skilda förhållningssätt och därmed syn på konflikter. Detta har

även synliggjorts genom frågan “Hur definierar du en konflikt?” som ställdes i intervjuerna. Ser pedagogen konflikten som något positivt och något som barnen kan lära sig från och utvecklas genom eller är den något negativt och något som bör undvikas. Forskning av Hakvoort m.fl. (2020) menar att olika syn på konflikter ger skilda utfall i hanteringen av dem. För att arbeta konstruktivt och utvecklande med konflikter, och då att även ges möjlighet att lära sig från dem, så behöver du se konflikten som en god möjlighet för det. Hakvoort och Friberg (2020) menar att konfliktstrategier bör användas vid hanteringen av konflikter, detta då de menar att det leder till att barn utvecklas av konflikten istället för att hamna i obalans. Hakvoort och Friberg (2020) menar även att om barnen lär sig hantera konflikter så kan de ta lärdom av dem istället för att endast se dem som negativa. Detta härleder även till vårt resultat kring i vilken mån pedagogerna avvaktar eller ingriper i konflikter. Uppfattningen om att konflikter är en möjlighet till lärande går att koppla till de pedagogerna som avvaktar och ger barnen verktyg för att lösa sina konflikter. Uppfattningen om att konflikter är något som pedagogerna behöver stötta med, eller lösa och att barnen bör komma till dem när konflikter uppstår går att koppla till de som inte uttryckt något om att konflikter är lärande.

Pedagogernas uppdrag innebär enligt läroplanen för förskolan (Lpfö, 2018, s. 13) att “stimulera barnens samspel samt hjälpa och stödja dem att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra”. Här beskrivs viktiga delar som barnen ska utvecklas i kopplat till konflikter och ett förebyggande arbete. Utifrån detta citat går det att göra tolkningen att barn ska ges möjlighet att träna på sin egen konflikthantering med pedagogerna som ett stöd. Utifrån läroplanens (Lpfö, 2018) beskrivning av förskolans uppdrag kopplat till konflikthantering går det att tolka att ett värdegrundsarbete är av stor vikt. Detta för att konflikter ska hanteras på ett relevant och konstruktivt sätt tillsammans med barnen i ett tryggt socialt klimat. Som nämnts ovan spelar även pedagogernas roll in på hur konflikter hanteras.

6.1.4 Social hållbarhet

Utifrån vårt resultat och Cohens konfliktpyramid (2005) går det att dra slutsatsen att ett förebyggande arbete är viktigt för att konflikter ska kunna hanteras på ett konstruktivt och utvecklande sätt. Från resultatet framkommer att ett förebyggande arbete kan hjälpa för att konflikter inte ska uppstå i så stor utsträckning och att de som uppstår ska kunna hanteras bra tillsammans med barnen, vilket även stöds av Cohen (2005). I förskolans uppdrag ingår att uppfostra barnen till goda samhällsmedborgare som inser vikten av demokrati, ansvar för samhället och att ha respekt för sina medmänniskor (Lpfö, 2018). Konflikthantering ökar möjligheterna för barnen att utveckla dessa värderingar och ett arbete för social hållbarhet i förskolan kommer även prägla barnens framtid och samhället i stort (Hakvoort, 2020; Kolfjord, 2010). Social hållbarhet innebär jämlikhet, delaktighet, inkludering och att alla ges lika möjlighet till att utvecklas och lära (FN, 2021).

Social hållbarhet går att koppla till första steget i Cohens konfliktpyramid (Cohen, 2005), konfliktförebyggande, där ett tryggt klimat ska skapas där konflikter kan lösas på konstruktiva sätt och verka utvecklande. Hur ett förebyggande arbete påstås se ut i verksamheten har varierat i resultatet och variationen skiljer sig från uppfattningarna att arbeta mycket med det till ingenting alls. Uppfattningarna i resultatet kring ett förebyggande arbete innebär främst bokläsning, samtal om att vara en bra kompis, och till viss del värdegrundsarbete och samarbete med fokus på relationer. Ett förebyggande arbete innebär enligt Cohens (2005) konfliktpyramid att ett klimat skapas som har god grund för sociala relationer. Det innebär även ett värdegrundsarbete, arbete med demokrati, diskussioner om moral och etik och

samarbetsövningar. Med detta som bakgrund går det att tolka det som att det förebyggande arbete som beskrivs inte innefattar de delar som beskrivs i Cohens (2005) konfliktpyramid och därför inte skapar bästa förutsättningar för en social hållbarhet.

Social hållbarhet innebär som sagt jämlikhet och inkludering, detta blir särskilt intressant i relation till konflikter. Det finns en risk om man inte använder sig av strategisk konflikthantering att man behandlar barn på olika sätt utifrån tidigare beteendebakgrund vilket även är något som kan urskiljas i vårt resultat (Silver & Harkins, 2007). En uppfattning som lyfts kopplat till det är vikten av att inte stämpla barn som problem. En strategi som motverkar detta är medling, som syftar till att höra alla parter. Detta då parternas olika behov, känslor, tankar och åsikter leder till en konflikt och att medling leder till att alla parter får lyfta sina perspektiv för att sedan tillsammans hitta en lösning. Medling kan därför leda till större jämlikhet då alla barn ges samma förutsättningar till utvecklande konflikter i ett tryggt klimat. För att uppnå målen i Agenda 2030 (FN, 2021) kan ett påstående göras att grunden för det framtida samhället behöver läggas hos de som kommer utgöra en stor del av det samhället, alltså barnen. Således blir kraven på en social hållbar utveckling en viktig del, och höga krav att arbeta mot, i förskolan.

6.1.5 Risker utan riktlinjer

Då konflikter och konflikthantering inte beskrivs eller preciseras i styrdokument kan det bli svårt för pedagoger att veta hur viktiga konflikter är och hur arbetet med dessa är en del av den värdegrund som ska förmedlas till barnen i förskolan (Hakvoort, 2020). Läroplanen (Lpfö, 2018) lyfter som nämnts tidigare enbart konflikter två gånger. En risk utan riktlinjer är att varje pedagog hanterar konflikter på olika vis och att förskolan därför inte kan utlovas som en likvärdig utbildning för alla barn inom konflikthantering. Då konflikter enligt forskning kan utveckla flera grundläggande kompetenser är det av vikt att skapa bra förutsättningar för konflikter och även ge pedagoger mycket kunskap kring ämnet. I vårt resultat visar sig en önskan om vidare utbildning kring konflikthantering. Hakvoort (2010) skriver att en konflikt kan eskalera till att bli destruktiv eller alternativt utvecklas i en konstruktiv riktning. Vad som bidrar till om den blir destruktiv eller konstruktiv är hur konflikten hanteras vilket sätter höga krav på pedagogerna (Hakvoort, 2010). Då konstruktiva konflikter utvecklar kompetenser som ligger till grund hos våra framtida samhällsmedborgare och ett fredligt samhälle kan frågan ställas varför det inte satsas mer på utbildning inom konflikthantering och tydligare riktlinjer i förskolan. Ett fredligt samhälle är enligt Agenda 2030 (FN, 2021) alltid målet, men vart ska man lära sig att hantera konflikter om inte grunden läggs redan i förskolan? En uppfattning som framkom under studien är att man som pedagog lätt glömmer av sig och faller in i gamla hjulspår, att man behöver påminna varandra i arbetslaget kring hur konflikter ska hanteras. För att inte falla tillbaka på mindre bra konflikthanteringsstrategier behövs alltså en påminnelse, en påfyllning, eventuellt riktlinjer.

6.2 Metoddiskussion

För att öka transparensen av studien kommer delar av den metod som använts diskuteras nedan. En problematisering av inhämtning av källor, urval, intervju och ett maktperspektiv kommer lyftas.

6.2.1 Inhämtning av källor

De källor som använts i studien är en blandning av vetenskapliga artiklar, förstahandskällor och andrahandskällor i form av forskningsbaserad litteratur. De vetenskapliga artiklarna är alla peer reviewed vilket stärker den vetenskapliga grunden och lämpligheten i studien. Förstahandskällorna är delvis från framstående forskare inom området konflikter och fenomenografi. Dessa är inom konflikter; Richard Cohen, Ilse Hakvoort, Thomas Jordan, Marshall B. Rosenberg, Bo Hejlskov Elvén och Johan Galtung. Inom fenomenografi används; Ference Marton, Michael Uljens och Tomas Kroksmark. Med dessa förstahandskällor menar vi att kvaliteten på studien ökar. I de fall förstahandskällor var svårtillgängliga användes andrahandskällor. Dessa andrahandskällor är fortfarande lämpliga då det är erkända böcker av god kvalitet samt att flera av dem uppger samma information, vilket ökar tillförlitligheten till den valda litteraturen.

6.2.2 Urval

I studien genomfördes intervjuer med både barnskötare och förskollärare då det är hela arbetslaget som bemöter och har ansvar för arbetet med konflikter i barngruppen. Det kan dock finnas en risk att skillnader i kunskap kring konflikthanteringsstrategier hos de olika yrkesgrupperna kan ha påverkat svaren. Detta på grund av att förskollärare har mer utbildning inom konflikthantering än barnskötare. Eftersom förskollärare eventuellt har mer kunskap om vetenskapliga strategier kan de ha haft lättare att benämna och beskriva dessa till skillnad från barnskötare. Denna skillnad är inget som undersöks i studien, men det kan ändå ha påverkat resultatet.

6.2.3 Intervju

Något som kan problematiseras är att intervjuerna skedde på distans. Intervjuer online kan enligt Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) föra med sig en distans mellan de intervjuade och forskarna. Detta kan innebära att pedagogernas svar inte blev lika utförliga eller att de inte delade med sig på samma sätt som de hade gjort om vi hade setts i verkligheten på grund av den speciella situationen av att se varandra på en skärm. Vårt att lyfta vid intervju som metod är även att alla parter lägger in tolkningar och värderingar i allt som sägs, detta sker vid all kommunikation enligt Svensson (2015). Detta kan bland annat bero på vad som fokuseras eller vilka erfarenheter som finns sedan tidigare hos de inblandade vilket är av stor vikt att vara medveten om vid intervjuer. Även om målet är att fånga deltagarnas egna uppfattningar om fenomenet sker alltid en tolkning av den som intervjuar, bland annat då svaren kategoriseras som relevanta eller irrelevanta (Svensson, 2015).

Det bör även lyftas att det finns en risk att intervjupersonen svarar vad hen tror är önskvärt, antingen medvetet eller omedvetet. Detta kan sänka tillförlitligheten av intervju som metod. En annan risk är att informanterna beskrivit ett mer konstruktivt sätt att hantera konflikter på som inte stämmer överens med verkligheten vilket påverkat resultatet. Att försöka visa upp sig bättre än man är och inte säger att man gör något fullt dåligt, utan modifierar sanningen. Detta kan i sin tur göra att exempelvis deras förebyggande arbete eller deras strategier inte är lika

genomarbetade som de menat. Det är av den anledningen vi valt att presentera tre hypotetiska konflikter som pedagogen ska hantera i teorin. Det är även av vikt att lyfta att det är vi som forskare som gör tolkningar och drar slutsatser utifrån deras svar kring vad de säger att de gör vilket kan sänka tillförlitligheten. Dock ska lyftas att det är en fenomenografisk studie och att grunden i studien således är att vi söker pedagogernas uppfattning av sitt agerande, inte agerandet i sig (Kvale & Brinkmann, 2014; Kroksmark, 2007).

En strategi som framkom i studien är bland annat ett lågaffektivt bemötande. Strategin benämndes av några pedagoger och vad vi som forskare inte gjorde var att då be dem förklara vad de menade med detta eftersom vi ansåg oss veta vad det innebar, dock är det inte säkert att vi hade haft samma förståelse för strategin. Detta var ett misstag av oss.

6.2.4 Makt

Vid en intervju uppstår även en maktasymmetri. Denna asymmetri grundar sig på att det är vi som intervjuare som är i maktposition mot den som intervjuas. Det är vi som bestämmer ämnet och i vilken riktning frågorna ställs. Det är vi som startar samtalet, leder det och har vetskap om strukturen för samtalet. Det är även vi som avslutar samtalet. Tolkning av samtalet och vad som sagts sker också av de som intervjuar. Det uppstår alltså en asymmetri och det finns risk att intervjun kommer manifesteras sig som en manipulativ dialog (Kvale & Brinkmann, 2014). För att försöka minska den maktasymmetri som uppstår byggdes intervjun upp som semistrukturerad, alltså en dialog som förs mer som ett samtal än en person som svarar på frågor. Vad som bör lyftas kring maktasymmetri och även etik är att det är vi som forskare som tolkar och kategoriserar deltagarnas svar och utifrån det skriver ett resultat och drar slutsatser. Detta kan påverka då vi inte är helt blanka utan bär med oss erfarenheter och värderingar vilket kan prägla de slutsatser som dras. Ett exempel på en tolkning som gjorts är då vi anser att konflikter hanteras på ett kontrollerat vis, detta är inget som beskrivs utan en tolkning vi gjort utifrån hur deltagarna beskrivit sin konflikthantering.

7 Slutsatser och didaktiska konsekvenser

I detta avsnitt presenteras ett antal slutsatser som nåtts samt didaktiska konsekvenser studien önskar leda till och de lärdomar vi som forskare tar med oss in i vår framtida yrkesroll. Didaktiska konsekvenser innebär konsekvenser resultatet i samband med forskning, centrala begrepp och strategier för konflikthantering och diskussion har för förskolans praktiska verksamhet.

Med det resultat studien kommit fram till är en förhoppning att kunna motivera ett mer strukturerat arbete med konflikthantering där pedagoger ges strategier att arbeta utifrån. Detta för att kunna ge barnen bästa möjliga förutsättningar för konstruktiv konflikthantering, både för lärande och för framtiden och samhället. Att det behövs strategier för att konflikten ska bli konstruktiv och inte destruktiv har diskuterats i texten, men sammanfattande handlar det om pedagogens egna förhållningssätt till konflikter, är det något farligt som bör undvikas och stoppas, eller ses det som något utvecklande. Slutsatsen blir således att strategier är viktigt för att barnen ska lära sig från konflikterna och inte ta skada från dem, att barn ska ges samma förutsättningar att utvecklas inom konflikthantering och inte bli behandlade olika utifrån deras beteendebakgrund. Detta blir även en didaktisk konsekvens och något vi tar med oss in i vår

framtida yrkesroll, vikten av att ha strategier för konflikthantering och medvetenheten att våra förhållningssätt påverkar hur vi hanterar konflikter och om dessa blir konstruktiva eller destruktiva.

Utifrån forskning och vårt resultat kan slutsatsen dras att fortbildning inom konflikthantering är bra och nödvändigt då forskning visar på en tydlig skillnad mellan pedagoger som fått utbildning och de som inte fått det. Att pedagoger har utbildning inom konflikthantering ger bättre förutsättningar för att konflikter ska kunna lösas konstruktivt och att barnen lär sig av dem, det skapar även förutsättningar för en mer likvärdig utbildning. Detta leder i sin tur förhoppningsvis till ett mer fredligt samhälle, då de kompetenser som lärs vid konstruktiva konflikter ligger till grund för framtida konflikthantering och förståelse för andra människor vilket leder till social hållbarhet. I relation till att pedagoger bör ha strategier för konflikthantering leder detta följaktligen till den didaktiska konsekvensen att pedagoger behöver mer utbildning inom konflikthantering och att denna utbildning bör vara kontinuerlig. En önskan om att få mer utbildning är även något flera av de medverkande uttrycker. Vi som framtida förskollärare kommer lyfta ämnet och vikten av att få en god grund för konstruktiv konflikthantering genom utbildning på våra arbetsplatser. Att gå vidare och driva önskan om fortbildning är något som föreligger de styrande enheterna inom förskolan.

Vi har i studien presenterat och diskuterat olika ingångar för att försöka visa på hur viktigt ett förebyggande arbete är och denna didaktiska konsekvens är något vi tar med oss in i kommande yrkesroll. Alltså vikten av ett förebyggande arbete för att skapa ett tryggt klimat för konstruktiva konflikter och social hållbarhet. Något vi tar med oss är också att ge barnen verktyg och våga låta barnen försöka reda ut sina konflikter på egen hand, att vara mer avvaktande och ingripa när behovet finns, och inte endast för att en konflikt uppstår eller så fort någon ber om hjälp.

8 Avslutning och vidare forskning

Förskolans verksamhet ska utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet, teori och praktik bör alltså gå hand i hand. Det finns konflikthanteringsstrategier som är vetenskapligt grundade och därför är det av relevans att arbeta utifrån redan beprövade sådana och inte enbart utifrån rutin eller situation. Forskning ligger till grund för vilka strategier och vilken pedagogik som är bäst lämpad inom förskolan, detta gäller även konflikthantering (Eriksson Barajas m.fl., 2013). En praktik som arbetar evidensbaserat använder sig av den mest användbara forskningen som finns tillgänglig för att uppnå bästa möjliga resultat och kvalitet. Det är därför av vikt att yrkesverksamma förskollärare och barnskötare uppdaterar sig kring befintlig vetenskap för att arbeta utifrån det mest användbara och arbeta både utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Att utgå från forskning bör dock inte utesluta ett reflekterande förhållningssätt, detta då ett professionellt omdöme grundar sig i en utbildning och beprövad erfarenhet. Som verksam pedagog behöver forskning alltid vägas mot den aktuella situationen och barngruppen (Biesta, 2010).

Genom diskussionen har slutsatser nåtts som stöds av forskning. Det finns även forskning som visar på andra resultat. Silver och Harkins (2007) studie är genomförd på ett liknande sätt som vår, men de har kommit fram till ett annat resultat. I deras studie har de fått fram svaret att pedagoger tenderar att avbryta konflikter oftare än de medlar. I vår studie har det motsatta framkommit, nämligen att pedagogerna menar sig medla oftare än avbryta. Detta kan bero på många olika saker, exempelvis att båda är kvalitativa studier som utgår från subjektiva uppfattningar och därför inte nödvändigtvis är generaliserbara. Det går att säga att mer forskning kring konflikter behövs eftersom liknande studier kommer fram till olika svar.

I denna undersökning ligger fokus på pedagogers uppfattning kring konflikter och deras konflikthantering vilket undersökts genom en fenomenografisk ansats. En annan spännande ingång i arbetet med konflikter skulle kunna vara genom ett sociokulturellt perspektiv. Att då observera konfliktsituationer för att se hur samspelet och kommunikationen ser ut då detta perspektiv intresserar sig för interaktion och samspel mellan människor (Wallerstedt, 2020). Ett annat sätt att angripa studier kring konflikter skulle kunna vara att även intervjua barnen om deras uppfattning kring konflikter. Vad anser barnen är en konflikt och hur kan en lösning se ut enligt dem? Ytterligare ett sätt att undersöka skulle kunna vara att intervjua både pedagoger och barn för att sedan jämföra deras svar. En annan intressant ingång hade varit att observera hur pedagogerna faktiskt arbetar, att se vilka strategier som går att urskilja genom observation i verksamheten.

Ytterligare ett perspektiv som skulle kunna undersökas är att studera hur pedagoger hade ställt sig till striktare riktlinjer kring konflikthantering. Att se om det skulle uppfattas som toppstyrt och hierarkiskt eller bara positivt om kommunen hade förklarat hur ett evidensbaserat arbetssätt med konflikthantering skulle se ut i förskolan. Detta då risken finns att det inte blir jämlikt om inte alla barn får samma utbildning inom konflikthantering utan att varje individuell pedagog bestämmer vad som är mest lämpligt i varje situation. Något som lyfts i studien är vikten av att inte stämpla barn som problem, en intressant undersökning skulle vara att studera hur barn påverkas av en destruktiv konflikthantering och att ofta vara den som har *fel*. Slutligen vill vi lyfta vikten av ett strategiskt arbete med konflikthantering, för alla barns bästa.

Referenslista

- Alvestad, T. (2020). Kreativ konflikthantering. I I. Hakvoort & B. Friberg (Red.), *Konflikthantering i professionellt lärarskap* (s.243–266). 3. uppl. Malmö: Gleerups.
- Biesta, G. (2010). Why ‘What Works’ Still Won’t Work: From Evidence-Based Education to Value-Based Education. *Studies in Philosophy and Education*, 29, 491–503. <https://doi.org/10.1007/s11217-010-9191-x>
- Blunk, E. M., Russell, E. M., & Armga, C. J. (2017). The role of teachers in peer conflict: implications for teacher reflections. *Teacher Development*, 21(5), 597–608. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/13664530.2016.1273847>
- Cohen, R. (2005). *Students resolving conflict: Peer mediation in schools*. Tucson, Az: GoodYearBooks.
- Doppler-Bourassa, E., Harkins, D., & Mehta, C. (2008). Emerging Empowerment: Conflict Resolution Intervention and Preschool Teachers’ Reports of Conflict Behavior. *Early Education & Development*, 19(6), 885–906. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/10409280802516058>
- Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Eriksson-Zetterquist, U., & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 34–54). Stockholm: Liber.
- Faldalen, S. (2010). Människors mål kan vara oförenliga utan att de själva är det. I M. Palm (Red.), *Låt oss tvista igen! -om konflikthantering i förskolan och skola* (s. 51–64). Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- FN (2021). *Globala målen för hållbar utveckling*. Hämtad 2021, 05 06 från <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>
- Folkhälsomyndigheten. (2018). *Mötesplats social hållbarhet*. Folkhälsomyndigheten. Hämtad 2021, 04 12 från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/>
- Friberg, B. (2020). Grundläggande konfliktkunskap. I I. Hakvoort & B. Friberg (Red.), *Konflikthantering i professionellt lärarskap* (s. 65–100). 3. uppl. Malmö: Gleerups.
- Galtung, J. (1996). *Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Granath, G. (2010). Våga vara i det obehagliga. I M. Palm (Red.), *Låt oss tvista igen! -om konflikthantering i förskolan och skola* (s. 11–18). Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Hakvoort, I. (2010). The conflict pyramid: a holistic approach to structuring conflict resolution in schools. *Journal of peace education*, 7(2), 157–169, DOI: 10 1080/17400201 2010.498997

- Hakvoort, I. (2020). Skolans uppdrag och konflikthantering. I I. Hakvoort & B. Friberg (Red.), *Konflikthantering i professionellt lärarskap* (s.23–62). Malmö: Gleerups.
- Hakvoort, I., & Friberg, B. (2020). Inledning. I I. Hakvoort & B. Friberg (Red.), *Konflikthantering i professionellt lärarskap* (s.15–22). Malmö: Gleerups.
- Hakvoort, I., Larsson, K., & Lundström, A. (2020). Teachers' Understandings of Emerging Conflicts. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 64(1), 37-51.
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/full/10.1080/00313831.2018.1484800?scroll=top&needAccess=true>
- Hejlskov Elvén B. & Edfelt, D. (2017). *Beteendeproblem i förskolan. Om lågaffektivt bemötande*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Jordan, T. (2015). *Konflikthantering i arbetslivet. Förstå, hantera, förebygg*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Kolfjord, I. (2010). Vem löser bråket - skolan eller polisen? I M. Palm (Red.), *Låt oss tvista igen! -om konflikthantering i förskolan och skola* (s. 33–44). Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Kostiainen, A. (2008). *Medling som social fostran - Diskursanalys av en konflikthanteringsmodell i skolan* [Magisteruppsats, Göteborgs universitet]. Gothenburg University Publications Electronic Archive.
<http://hdl.handle.net/2077/21142>
- Kroksmark, T. (2007). *Fenomenografisk didaktik – en didaktisk möjlighet*. Didaktisk Tidskrift, Jönköping University Press
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Stockholm: Studentlitteratur AB.
- Läroplan för förskolan: Reviderad 2018*. (2018). Skolverket. Hämtad 2021, 02 15
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d5aa/1553968116077/pdf4001.pdf>
- Marton, F. (2014). *Necessary Conditions of Learning*. New York, NY: Routledge.
- Marton, F. (1981). Phenomenography—Describing conceptions of the world around us. *Instructional Science*, 10(2), 177–200. <https://doi.org/10.1007/BF00132516>
- Marton, F. (1986). Phenomenography—A Research Approach to Investigating Different Understandings of Reality. *Journal of Thought*, 21(3), 28–49.
<http://www.jstor.org/stable/42589189>
- Marton, F. & Booth, S. (2000). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Marklund, L. (2007). *Skolmedling i teori och praktik* [Licentiat-uppsats, Uppsala universitet]. Uppsala Universitetets Publikationer. <http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A173410&dswid=9951>

- Myrttil, M. J., Lin, T.-J., Chen, J., Purtell, K. M., Justice, L., Logan, J., & Hamilton, A. (2021). Pros and (con)flikt: Using head-mounted cameras to identify teachers' roles in intervening in conflict among preschool children. *Early Childhood Research Quarterly*, 55, 230–241. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1016/j.ecresq.2020.11.011>
- Nationalencyklopedin. (u.å.). Affekt. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2021, 04 15 från: <http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/affekt>
- Nationalencyklopedin. (u.å.). Konflikt. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2021, 04 15 från: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/konflikt>
- Palm, M. (2010). Förord. I M. Palm (Red.), *Låt oss tvista igen! -om konflikthantering i förskolan och skola* (s. 7). Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.
- Pramling, N. (2020). Vad utmärker vetenskaplig kunskap. I A. Åkerblom, A. Hellman & N. Pramling (Red.), *Metodologi - För studier i, om och med förskolan* (s.15–36). Malmö: Gleerups.
- Rosenberg, M. (2017). *Nonviolent Communication - ett språk för livet*. Svensbyn: Friare liv
- Silver, C., & Harkins, D. (2007). Labeling, Affect, and Teachers' Hypothetical Approaches to Conflict Resolution: An Exploratory Study. *Early Education & Development*, 18(4), 625–645. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/10409280701681854>
- SFS 2010:800. *Skollag*. Hämtad 2021, 02 15 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- Svensson, P., & Ahrne, G. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s.17–31). Stockholm: Liber.
- Svensson, L., & Åkerblom, A. (2020). Fenomenografi om undervisning i förskolan. I A. Åkerblom, A. Hellman & N. Pramling (Red.), *Metodologi - För studier i, om och med förskolan* (s.89–105). Malmö: Gleerups.
- Uljens, M. (1989). *Fenomenografi – forskning om uppfattningar*. Lund: Studentlitteratur
- UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige.
- Vetenskapsrådet (2011). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Vestal, A., & Jones, N. A. (2004). Peace building and conflict resolution in preschool children: JRCE. *Journal of Research in Childhood Education*, 19(2), 131-142. <https://www-proquest-com.ezproxy.ub.gu.se/scholarly-journals/peace-building-conflict-resolution-preschool/docview/203879797/se-2?accountid=11162>
- Wallerstedt, C. (2020). Ett sociokulturellt perspektiv. I A. Åkerblom, A. Hellman & N. Pramling (Red.), *Metodologi - För studier i, om och med förskolan* (s.41–54). Malmö: Gleerups.

Åberg-Bengtsson, L., & Pramling, N. (2020). Data att räkna med - Om att använda siffermaterial i ett vetenskapligt uppsatsarbete. I A. Åkerblom, A. Hellman & N. Pramling (Red.), *Metodologi - För studier i, om och med förskolan* (s.185–204). Malmö: Gleerups.

BILAGA 1 - Intervjufrågor

Intervjufrågor del 1

1. Vad heter du och hur gammal är du?

Följdfråga: Hur många år har du jobbat?

2. Vill du berätta om dig och din roll här på förskolan?

Följdfråga: Hur länge har du jobbat här?

3. Hur många barn har ni i barngruppen och vilka åldrar?

4. Hur definierar du en konflikt? (Vad är en konflikt?)

5. Vill du beskriva en *typisk* konflikt mellan barnen?

6. Kommer du ihåg nån gång då en konflikt blivit farlig/våldsam på riktigt i förskolan? Vill du beskriva?

Följdfråga: Vad gjorde ni när detta hände? Vad tänker du om det idag?

7. Hypotetiska konflikter

1. Det finns ett barn i barngruppen på äldrebarnsavdelningen som heter Elin och är 5 år, de andra barnen upplever ofta att hon bara förstör. Elin går just nu igenom en utredning på grund av att hon har svårt att koncentrera sig, kontrollera sina impulser och att lyssna på andra. Idag är det tre barn som bygger en koja ute och har roligt tillsammans, Elin kommer in i kojans med flera stora pinnar och springer sedan iväg igen och drar med sig två filtare som de andra barnen bygger med. De tre barnen ropar argt efter Elin och till en pedagog att "Elin bara förstör!". Vad gör du?

2. Ett barn som heter Pelle kommer fram till dig när ni är ute på gården och säger att Oskar tog hans cykel. Pelle och Oskar är båda 3 år gamla. Du såg inte vem som hade cykeln först, men ni båda går fram till Oskar och frågar vad som har hänt. Oskar säger att han hade cykeln först och att det var Pelle som tog hans cykel innan. De båda är upprörda och menar att de hade cykeln först, Oskar vill inte lämna ifrån sig cykeln och Pelle vill inte ha en annan cykel. Vad gör du i denna situationen?

3. Clara och Tage som är bästa kompisar leker inne i ett rum på förskolan. Du hör hur det börjar skrikas där inifrån så du går dit för att se vad som händer. Du ser att Clara och Tage bråkar och slåss med varandra. De är båda väldigt upprörda. Vad gör du?

Intervjufrågor del 2

8. Har du några erfarenheter av olika sätt att hantera konflikter på? Både bra och mindre bra, exempelvis från andra pedagoger, utbildning eller liknande.

9. Använder du dig av några medvetna strategier när du möter konflikter mellan barnen? I så fall, vilka?

10. Diskuterar ni ert arbete med konflikthantering i arbetslaget?

Följdfråga: Har ni några gemensamma strategier att utgå från?

11. Diskuterar och arbetar ni med konflikter tillsammans med barnen i barngrupp?

12. Arbetar ni förebyggande med konflikter, hur?

13. Vad känner du skulle behövas för att du skulle bli bättre på att hantera konflikter?

14. Finns det något mer du vill tillägga?